

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXV Nr. 3

KETVIRTADIENIS SAUSIO [JANUARY] 31, 1985

KAINA 25 c.

KASDIEN

**ŽMOGŽUDŽIAI TEBEVEIKIA
JEIGU JAV NEREMTŲ . . .
NIKARAGVA ŽYGIUOJA
KLIBINA SOCIAL SECURITY**

Nežiūrint kad Salvadore įvyko rinkimai tokie, kokių norėjo Washingtonas, ir rinkimus laimėjo Washingtono globotinis Jose Napoleon Duarte, bet žmogžudžių mirties skvada kaip veikia, taip tebeveikia. Kaip praneša žinių agentūra NOTISAL, praėjusiais metais buvo nužudyta 1,973 civiliai žmonės, jų tarpe 670 po to, kai Duarte pradėjo prezidentauti.

Nuo to, kai mirties skvadų žmogžudžiai pradėjo nekaltus žmones iš pasalų žudyti, jau virš 50,000 krito nuo jų rankos. Ir niekas negali jų suvaldyti. Ir vargiai ar kas suvaldys, kol latifundistai ir vietinė olichargija dominuos rinkimus laimėjusio Duarte valdžią.

Čilė savo laiku Lotynų Amerikoje buvo pavyzdinga demokratinė šalis. Bet dėka tarptautinėms reakcinėms jėgoms, padedant CIA, Čilės demokratijai buvo padarytas galas.

Diktatorius generolas Pinočetas nūdien Čilėje praktikuoja atvirą fašizmą, nukreiptą prieš demokratiškai nusiteikusią liaudį, nežiūrint kad jo režimui ji priešinasi demonstracijomis, protesto dienomis, kurių nuo 1983 metų jau įvyko aštuoniolika.

Kaip sako Čilės kompartijos atstovas Meksikoje Eduardo Contreras, jeigu JAV politiškai ekonomiškai Pinočeto neremtų, diktatorius neišsilaikytų nė savaitės.

Prez. Reaganas dažnai mėgsta pateisinti JAV kišimasi į Centro Amerikos šalių reikalus tuom, kad JAV ten siekia demokratijos, bet kas dedasi Čilėje, tyli suglaudęs ausis.

Sausio 10 d. Nikaragvoje vyko laimėjusio prezidento rinkimus Daniel Ortega investacija. Investacijos išlaidose dalyvavo daugiau kaip 350 svečių iš 46 pasaulio šalių. Svarbiausiu svečiu buvo Kubos prezidentas Fidel Castro. Kaimynės šalys kaip Kostarika, Salvadoras ir Hondūras, iš kurių operuoja prieš Nikaragvos liaudį CIA samdiniai, delegacijų neatsiuntė.

Daniel Ortega rinkimus laimėjo, surinkdamas 63 procentus balsų, kas ženklina, jog Nikaragvos liaudis visu svoriu sandinistų pusėje. Prez. Reagano politikai Centro Amerikoje bei reakcinėms jėgoms tai karti piliulė.

Nikaragva nuo dabar dar didesniais žingsniais žygiuos revoliucijos keliu.

Požeminės politinės jėgos Washingtono klibina, kad Social Security pensijų didinimą lygiagrečiai su pragyvenimo brangėjimu reikia išaldyti. Sumanymas jau iškeltas kongreso darbų darbotvarkėn ir prezidentas sako, jeigu kongresas sutiks išaldyti, jis nebus priešingas.

**TARYBŲ LIETUVOS
KULTŪRA
KNYGYNŲ GATVĖ?**

Pasikeitė, išgražėjo, pėsčiųjų bulvaru tapo Laisvės alėja Kaune. Nepažintų jos, čia buvęs prieš, tarkim, dešimtmetį, o ką bekalbėti apie prieškarinius laikus. 1938 metais, ne kartą pereidamas Laisvės alėja, Petras Cvirka matė, kad joje gali atsigerti kokio tik nori alaus, nusipirkti ūdros kailių ar kvepalų, tik . . . niekur negali rasti geros knygos. "Kol kas mūsų Kauno knygynai negali pasigirti nei mokėjimu knygų reklamuoti, nei gražiu noru jas skaitytojui įpiršti. Neerdviuose knygynų languose matysi rašalinių, pieštukų, kalėdų dėduku, velykinių atvirukų, tik ne knygų", — apgailėstavo rašytojas.

Buvau prieš kelias savaites Kaune. Perėjau ir Laisvės alėja. Sako, čia yra 103 pastatai, patikėjau tuo skaičiumi. Už tai suskaičiavau, kiek knygynų yra — septyni! Grožinės ir techninės literatūros knygynas, centrinis, prenumeruojamų leidinių, užsienio šalių literatūros knygynas . . . Tikra knygynų gatvė. Ir kas svarbiausia — knygų knygos. Štai faktai: per tris mėnesius 22 viso Kauno knygynai pardavė knygų už milijoną rublių. Per tris mėnesius! O štai per visus praėjusius metus parduota tiek knygų, jog išeitų kiekvienam kauniečiui tiems reikalams po 9 rublius.

Dabar tokie laikai, kai knygų nė piršti nereikia: skaito visi ir daug.

MASINIAM SKAITYTOJUI

Apie tautos kultūrą pirmiausia sprendžiama iš jos literatūros: ji išsamiausiai ir subtiliausiai parodo, kuo tauta gyvena.

Brandžiausius dabartinės lietuvių literatūros kūrinius skaito visa Tarybų Sąjunga: jie verčiami į 36 TSRS tautų kalbas. Lietuvių rašytojų kūryba skaitoma ir 27 užsienio šalių kalbomis. Kaip matome, lietuvių literatūra įėjo net į 63 tautų kultūros apyvartą!

O kiek čia seniai, rinkiminės kampanijos metu, Reaganas mušėsi į krūtinę, jog jis nesutiks, kad Social Security beneficial būtų mažinami nei dabar, nei ateityje.

Tenka stebėtis, kokia jo trumpa atmintis.

Sekretorius George Shultz vos spėjęs sugrįžti iš susitikimo Ženevoje su TSRS užsienio reikalų ministru Andrei Gromyka užgiedojo, kad "žvaigždžių karo" ir MX branduolinių raketų programos yra esminės derybose su TSRS dėl nusiginklavimo.

Sekretoriaus nuomone, Amerikai reikia būti pajėgiai, vieningai ir pasiryžusiai laikytis, tada, girdi, TSRS "norės su mumis tartis".

Vadinasi, JAV derybose galvoja tartis iš jėgos pozicijų.

S. J. Jokubka

Du dešimtmečiai Kaune gyvuoja gausus Profsąjungų kultūros rūmu liaudies pramoginių šokių kolektyvas "Sūkurys". Šokėjai kasmet dalyvauja daugelyje konkursų, surengia per du šimtus koncertų. Dabar "Sūkurys" ruošiasi tradiciniam konkursui "Gintarinė pora — 85", socialistinių šalių čempionatui Lenkijoje, konkursams Tallinne ir Rygoje.

Kolektyvui vadovauja pagarsėję šokėjai Jūratė ir Česlovas Norvaišas. Tarybų šalies pramoginių šokių lyderiais čia tapo Arnoldas Modzeliuskas ir Eglė Milušauskaitė, Daivaras Andriuškevičius ir Edita Sagatauskaitė. Jų gretos nuolat papildo jauni tarptautinės klasės šokėjai.

Nuotraukoje Šoka "Sūkurys".

K. Jurelės nuotrauka

Trumpai

— Kalifornijos miesto Napa taryba nutarė savo miestą paskelbti nebranduoline zona. Miesto gatvėmis netgi bus draudžiama gauti radioaktyvines medžiagas.

— Kaip praneša laikraštis "Akhata", aštuoniolika milijonų japonų pasirašė po petijomis, reikalaujančiomis sumažinti karines išlaidas ir padidinti švietimui lėšas.

— Rytų Afrikos žurnalistai su ruošdami savo seminarą paragina visus Afrikos šalių žurnalistus prisidėti prie veiklos, kad žmonija būtų apsaugota nuo termobranduolinio karo grėsmės.

— Izraelis atmetė prez. Reagano prašymą, kad jo teritorijoje būtų įkurta "Voice of America" radijo stotis su nukreiptomis bangomis į Tarybų Sąjungą.

— Wisconsinio demokratų senatorius William Proxmire sako, jog valdžios aukštiesiems pareigūnams skiriama \$3.4 milijonų suma automobiliams ir šoferių algoms turėtų būti sumažinta.

— Praeitais metais Maskvoje lankėsi daugiau kaip 100 taikos šalininkų delegacijų iš įvairių pasaulio šalių.

— Jau nebe pirmi metai Radviškio rajono Darbo raudonosios vėliavos ordino "Draugo" kolūkio žemdirbiai išaugina gerą bulvių derlių. Visais šio penkmečio metais vidutiniškai iš hektaro jie gavo po 228 cnt bulvių, tai yra 25 cnt daugiau negu buvo planuota.

— Vilkaviškio rajono Paežerių kolūkio ekonominės tarnybos specialistai suskaičiavo praėjusių metų pajamas ir pelną. Jis gana svarus, siekia beveik du milijonus rublių. Daugiausia grynųjų pajamų davė intensyviai tvarkoma gyvulininkystė.

Apie tai, kiek daug tarybiniais metais padaryta stiprinant materialinį kultūros pagrindą, galima įsivaizduoti iš daugelio palyginimų. Pavyzdžiui, 1983 metais 2152 masinių bibliotekų fonduose buvo daugiau kaip 33 milijonai egzempliorių knygų ir žurnalų, o tai 10 kartų daugiau, negu 1950-aisiais. Dabar metinis knygų ir brošiūrų tiražas sudaro 20 milijonų egzempliorių, o 1950 m. — tik 8,1 milijono. Per tą patį laikotarpį beveik 4 kartus išaugo ir metinis laikraščių tiražas.

Dar ryškesni teigiami poslinkiai, kai palyginame dabartį su buržuazijos valdymo metais. Antai 1940 m. Lietuvoje buvo tik 66 kino įrenginiai, 26 jų — kaime. Dabar veikia 1424 kino įrenginiai, iš jų 1176 — kaime. Visų bibliotekų fonduose šiuo metu yra apie 85 milijonus spaudinių, o 1940 m. jų buvo tik apie 1,5 milijono. Grožinės literatūros tiražai, palyginti su iškarnais metais, padidėjo 5-6 kartus. Vien respublikinis laikraštis "Tiesa" dabar eina didesniu tiražu, negu buvo leidžiami visi buržuazinės Lietuvos dienraščiai.

TEISININKAI—UŽ SOCIALINĘ ATSAKOMYBĘ

Ōttawa, XII, 11 (TASS-ELTA). Kanadoje įkurta nauja antikarinė visuomeninė organizacija — "Teisininkai už socialinę atsakomybę". Ši organizacija, kurios būstinė yra Toronte, jau turi skyrius trijuose Kanados miestuose — Otavoje, Vancuveryje ir Viktorijoje.

Teisinių nutarimas įsijungti į aktyvią kovą už kelio užkirtimą branduolinės katastrofos grėsmei ir taikos stiprinimą Žemėje atspindi didėjantį Kanados visuomenės susirūpinimą dėl Reagano administracijos sukurtų beprotiškų ginklavimosi varžybų padarinių, kurie pavojingi visai žmonijai.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Kalbant apie Shultzo ir Gromykos susitikimą Ženevoje

Sekretoriaus George Shultzo ir TSRS užsienio reikalų ministro Andrei Gromykos susitarimas Ženevoje pradėti derybas dėl nusiginklavimo dar nereiškia, kad branduolinio karo grėsmė, kaip tas Demoklo kardas neūkris ant žmonijos ir nesugriaus pasaulio. Susitarti nusiginkluoti, užtikrinti taiką žmonijai nėra lengvas dalykas, kai Jungtinės Valstijos ir Tarybų Sąjunga nėra paprastos valstybės. O be to dar vienos ir antros interesi skiriasi kaip diena ir naktis. Vienai rūpi diktuoti iš jėgos pozicijų, antrai — sukurti žmonijai ramų, laimingą gyvenimą, vertą gyventi.

Tačiau kaip bekalbėtumėm, po Shultzo ir Gromykos susitikimo Ženevoje, žmonija atsiduso lengviau. Viena ir antra pusė akcentuoja, kad susitikimas buvo pozityvus, pirmas žingsnis į susitarimą nusiginkluoti. Taip pat viena ir antra pusė akcentuoja, kad derybų proceso kelias bus sunkus, duobėtas, pilnas visokių kliūčių, JAV, prezidento lūpomis, laukia, kad TSRS padėtų derybų proceso metu susitarti, Tarybų Sąjunga tuo tarpu sako, viskas priklausys nuo JAV gerų norų susitarti.

Praktika rodo, kad susitarimai paremti argumentais bei faktais vaisių neduoda, jie yra laikini, bet kada sulaužomi. Susitarimai turi būti paremti darbais, įrodančiais gerus norus susitarimą respektuoti. Ko vertas būtų susitarimas nusiginkluoti, jeigu viena antrai pusei kištų koją, lojotų barbarais ir panašiai?

Per ketverius metus JAV antitarybiniais ėjimais savitarpio santykius su Tarybų Sąjunga nuvarė iki žemiausio laipsnio. Visokiais embargais, sąjungininkų kurstymais, šnipinėjimo lėktuvais bei kariniais manevrais provokacijos, netgi uždarymas tarybinių įstaigų kaip a la Aerofloto, bei neįsileidimas tarybinių keleivinių laivų į uostus, tai darbai, kurie derybose dėl nusiginklavimo gero negali duoti.

Susitarimui dėl nusiginklavimo, reikia nuoširdaus draugiškumo, reikia, kad nelaimės atveju viena antrai pusei tiestų pagalbos ranką, o ne špygą. Todėl, nors po Shultzo ir Gromykos susitikimo Ženevoje žmonija atsiduso lengviau, bet iki laisvai pradės kvėpuoti, dar toli, jeigu iš viso bus pasiekta susitarimo.

Mažiesiems farmeriams beveik lygiai taip, kaip didžiosios depresijos metais

Bloga yra darbininkams — proletarams, kai pasireiškia šio toks šalies ekonomikos atoslūgis. Fabrikantai atleidinėja iš darbo, uždarinėja įmones, nori ar nenori turi įsirikuoti į bedarbių armiją. Gerai jeigu gauna nedarbo kompensaciją ar socialinio aprūpinimo pašalpą, šiaip taip dar verčiasi. Darbininkų sąjungininkams — smulkiems valstiečiams, arba kaip čia pas mus Amerikoje įprasta vadinti, vienos šeimos farmos farmeriams esti dar blogiau. Iš farmos vos pragyvena, įsiskolinus už traktorių ar sėklas, bankai farmą atima ir kur dėtis, kai už tai neduoda nedarbo kompensacijos nei socialinio aprūpinimo pašalpos, kol neiširikuoja į bedarbių bei skurdžių armijas.

Tokio likimo kasmet visoje Amerikoje susilaukia tūkstančiai vienos šeimos farmos farmerių. Ypač tai ryšku Minnesotoje, kur iš trečdalis tokių farmerių bankai ūkius atėmė, kitas trečdalis ant varžytynių slenksčio. Kaip sako valstijos agrikultūros komisionierius Jim Nichols, praeitais ataskaitiniais metais nuo liepos iki liepos mėnesio, keliems šimtams iš tokių farmerių farmos buvo atimtos, o penki tūkstančiai paspėjo parduoti kol atims.

Susirūpinę ir katalikų dvasininkai, kas gali ištikti valstijos smulkiuosius farmerius, kai drastiškai už skolas vejami nuo farmų, o kiti pardavę bėga kitur ieškoti duonos. Liuteronų bažnyčios dvasininkas Chuck Kanten ragina ir bažnyčią padėti farmeriams kovoje, kad išsimokėjimams už skolą būtų paskelbtas moratoriumas, nes kai mažasias farmas supirks didieji agrobiznio farmeriai, dings papapijiniai miesteliai, bažnyčios liks be žmonių.

Vienos šeimos farmos farmeriai renka parašus po petijomis, reikalaujančiomis paskelbti moratoriumą. Paskutinėmis žiniomis, surinkę įteikė valstijos gubernatoriui Rudy Perpich. Ar ką laimės, prašosi klausimas, bet faktas yra faktas, kad farmeriams nebepakenčiama; nebetyli, protestuoja prieš bankų ir agrobiznio siekimus atimti ar išpirkti iš jų farmas, jų pragyvenimo šaltinį.

Nors dar nėra depresijos, bet dedasi lygiai, kas dėjosi Didžiosios depresijos metais, kai bankai irgi turėjo smulkiems farmeriams užnėrę virvę ant kaklo. Dedasi lygiai tas pats, kas dėjosi Didžiosios depresijos metais Michigano valstijoje, Custer, Freesoil, Scottsville miestelių apylinkėse, kur gyveno nemaža lietuvių farmerių. Ne vienas senosios kartos lietuvis atsimeina, kaip jie atkakliai kovojo prieš farmų atiminėjimą, už moratoriumą. Ne vienam tada lietuviui demonstracijų metu buvo

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

KANADOS TAIKOS ŠALININKAI

Kanados taikos gynimo kongresas paragino šalies visuomenę reikalauti, kad vyriausybė paskelbtų Kanados teritoriją branduolinio ginklo netarinčia zona ir imtųsi aktyvių žygių branduolinio ginklavimosi varžyboms nutraukti. Kreipimėsi pabrėžiama, kad pasaulis žengia į 1985 metus "didėjant mūsų planetos sunaikinimo branduoliniu ginklu grėsmei, ir kad atsakomybė už tai tenka Reagano administracijai, kuri siekdama pasaulinio viešpatavimo, organizavo neregėtas branduolinio ginklavimosi varžbas."

PASIŪLĖ REFERENDUMĄ

Italijos Komunistų partijos Sardinijos srities federacija pasiūlė surengti Sardinijoje ir prie jos esančiose kitose Italijos salose "visuomenės referendumą" dėl karinių objektų, jų tarpe — JAV ir NATO bazių buvimo ten. Jos paskelbtame pareiškime pažymima, kad JAV karo laivyno pajėgų povandeniniu laivus, bazuojamus Amerikos bazėje Magdaleno saloje apginklavus branduolinėmis raketomis, karinė situacija Viduržemio jūros rajone "kokybiškai pasikeistų". Dokumente reikalaujama likviduoti JAV bazę Magdalenoje, nes ji neturi nieko bendra su Italijos saugumo užtikrinimu.

BRAZILIEČIŲ GESTAS

Stambiausiam Brazilijos mieste San Paule vienoje iš centrinių koncertų salių įvyko solidarumo su Čilės liaudimi vakaras. Jame pasirodė populiarūs dainininkai ir muzikiniai kolektyvai. Vakaro metu surinktos lėšos perduotos Čilės patriotams, kovojantiems prieš nenekčiamą diktatūrą.

BROLIŠKA PAGALBA

Vis didesnį populiarumą Mozambiko Liaudies Respublikoje įgyja žemės ūkio technika iš Tarybų Sąjungos. Šiuo metu šalyje dirba daugiau kaip 650 tarybinių traktorių, šimtai grūdų ir medvilnės nuėmimo kombainų. Ši technika siunčiama pirmiausia į valstybinius ūkius ir kooperatyvus. Tarybų Sąjunga visiškai aprūpino žemės ūkio mašinomis tris stambiausius medvilnininkystės ūkius Nampulos provincijoje, pastatė drėkinimo įrenginius, siurblius ir kitą techniką Limpopo upės slėnyje trims eksperimentinėms stotims.

Tarybų Sąjunga MLR taip pat teikia pagalbą eksploatuojant ir remontuojant įrenginius, pristato reikiamas atsargines dalis. Tarybiniai specialistai dirba "Mekanagro" technikos aptarnavimo valstybiniame susivienijime. Jiems padedant rekonstruotos Nampulo ir Maputu provincijų remonto stotys.

Tarybų Sąjungos pasiuntiniai padeda respublikai ruošti nacionalinius mechanizatorių kadrus ne tik Šokvės ir Bilibizės profesinės technikos mokyklose, bet ir betarpiškai darbo vietose. Sostinės priemiestyje Matola "Mekanagro" skyriuje, padedant Tarybų Sąjungai, steigiamas specializuotas mokymo centras, kur mokysis žemės ūkio mašinų remonto mechanikai.

pramušta galva, ne vieną gaudė, ne vienas turėjo slapstyti, ne vienam teko bėgti į miestą.

Minnesotoje gal dar nėra visiškai taip, bet jau netoli to.

DEMONSTRACIJOS PAKISTANE

Nors policija ėmėsi priemonių ir suėmė daugelį opozicijos lyderių, visame Pakistane vyko antivyriausybiniai mitingai ir demonstracijos, kuriuos suorganizavo judėjimas už demokratijos atkūrimą. Šios manifestacijos buvo skirtos valstybės įkūrėjo Muhamedo Ali Džinos atminimo dienai.

Islamabade, Karačyje, Lahore, Multane ir kituose miestuose kalbėtojai, praneša Roiterio agentūra, apkaltino karinę administraciją, kad ji suklastojo balsus įvykusio "refereandumo" metu. Kaip praneša informacijos agentūra, didžiausiame šalies mieste Karačyje mitingai vyko su šūkiais: "Kova už demokratiją bus tęsiama", "Salin Amerikos imperializmas".

SPAUDIMAS TURKIJOSE VYRIAUSYBEI

Kaip praneša prancūzų laikraštis "Mond", Jungtinės Valstijos mėgina daryti spaudimą Turkijos vyriausybei. Šis spaudimas, rašo laikraštis, remdamasis diplomatiniais šaltiniais, daromas tiek ekonominiu, tiek kariniu atžvilgiu. Ryšium su tuo "Mond" pažymi, kad aerodromu, esančiu rytinėje Turkijos dalyje, suteikimo Amerikos "greito reagavimo jėgoms" ir karo operacijų organizavimo Persų įlankos rajone klausimu Turkijos vyriausybė laikosi tvirtos pozicijos. Ankara, pabrėžia laikraštis, jokiomis aplinkybėmis neketina suteikti savo teritoriją JAV ginkluotosioms jėgoms, kad būtų galima ruošti operacijas už NATO veiklos ribų.

KOLUMBIJOS INDĖNAI

Bogotoje įvyko nacionalinės indėnų organizacijos suvažiavimas. Jame dalyvavo daugiau kaip 50 įvairiuose šalies rajonuose gyvenančių indėnų genčių atstovai.

Suvažiavimo dalyviai pareiškė, kad senieji Kolumbijos gyventojai susiduria su rimtomis problemomis. Jiems neteikiama medicininė pagalba, trūksta mokyklų indėnų gyvenamuose rajonuose, stinga maisto produktų.

Latifundistai, buvo pažymėta suvažiavime, žiauriai išnaudoja ir persekioja indėnų gentis. Indėnai prievarta išvaromi iš apgyventų žemių, naikinamas jų derlius, griaujami namai, žudomi jų lyderiai.

ŽLUNGA EKONOMINĖ POLITIKA

Amanas, XII.11. (TASS-ELTA). Izraelio ekonomistai priversti pripažinti, kad kainų ir darbo užmokesčio išaldymo politika, kurią vyriausybė vykdo, kovodama su beveik 1000 procentų kasmetine infliacija, žlunga. Kaip pareiškė Izraelio banko atstovas, Tel Avivas, mėgindamas rasti lėšų, kad valstybė galėtų subsidijuoti tokias svarbiausias prekes, kaip duona, vanduo ir kuras, priverstas išleisti į apyvartą daugybę šekelių — kas savaitę už 130 milijonų dolerių. Tačiau šios "dopingo" injekcijos negali išgelbėti katastrofiškoje padėtyje atsідurusios ekonomikos.

Petras Griškevičius apie mus, gyvenančius emigracijoje

Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius P. Griškevičius su grupe JAV lietuvių — pažangiojo judėjimo veikėjų, pernai viesėjusių Tarybų Lietuvoje, — S. J. Jokubka, N. Bukniene, K. Karosiene ir N. Ventiene.
A. Sabaliausko nuotr.

Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto pirmasis sekretorius Petras Griškevičius ryšium su Pergalės 40-čio minėjimu, duodamas interviu laikraščiu "Gimtasis kraštas", papasakojęs apie Tarybų Lietuvos per 40 metų kultūros, mokslo ir ekonomikos dirvonoose laimėjimus, prisiminė ir emigracijoje gyvenančius lietuvius, ypač šiltai atsiliepė apie pažangiuosius.

Cia spausdiname dalį jo interviu:
— Kai mes švenčiame Pergalės dienas ir sukaktis, mums visuomet brangūs svečiai yra pažangūs užsienio lietuviai iš JAV, Kanados, Argentinos, Brazilijos, Urugvajaus ir kitur. Mes visados prisimename ir prisiminsime, kad pažangūs užsienio lietuviai ne tik džiaugėsi tarybinės liaudies pergalėmis prieš mirtiną priešą, ne tik sveikino Tarybos Lietuvos išvadavimą, bet ir konkrečiais darbais prisidėjo prie šios kovos. Visą karo laiką ir pokario metais pažangūs užsienio lietuviai teikė neužmirštamą pagalbą nuo karo ir okupacijos nukentėjusiam mūsų liaudžiai. Pagalbos teikimo Lietuvai komitetas, kuriam vadovavo Antanas Bimba, karo metais surinko ir atsiuntė reikalingų žmonių daiktų už 371 tūkst. dolerių, o dar 85 tūkst. dolerių medicinos aparatūrai įsigyti. Nuniokotam kraštui tai buvo reikšminga pagalba.

Daugelis jaunų pažangių tautiečių išėjo į frontą, narsiai kovėsi prieš hitlerinę Vokietiją ir jos sąjungininkus.

Tarybų Sąjungoje gyvenusiems laikinai hitlerininkų okupuotos Lietuvos rašytojams, kultūros darbuotojams, mokslininkams, visuomenės veikėjams kūrybiškai reikštingas plačias galimybes suteikė pažangi užsienio lietuvių spauda. Per visus keturiasdešimt metų po Antrojo pasaulinio karo pažangūs užsienio lietuviai, jų organizacijos ir spauda rėmė darbo žmonių valdžią Lietuvoje, populiarino gražiai užderėjusius socializmo ir tarybinių tautų draugystės vaisius, taikingąją Tarybų šalies politiką, demaskavo ka-

žėja. Laiko eiga nenumaldoma, tačiau stebinanti yra pažangių tautiečių ištvermė: juk jie į visuomenės ir kultūros darbą atėjo dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą, ir iki šiol, sakysim, JAV leidžia tris laikraščius, turi organizaciją, vienijančią daugiau kaip pusšimtį kuopų, aktyviai palaiko ryšius su tėvų kraštu. Antitarybinei emigracijai atstovaujantys oponentai, kurie skuba nuneigti šios išeivijos dalies veiklos prasmę ir perspektyvą, menkai suvokia istoriją ir realybę — jie patys per keturiasdešimt pokario metų spėjo prarasti gerokai daugiau negu senosios išeivijos atstovai, nors sąlygos daugeliu atžvilgių naujesiems ateiviams Amerikoje buvo daug geresnės. Neabejotina, kad pažangiečių kritikai ir priešininkai išeivijoje po tokio paties laiko užims daug mažesnį veiklos lauką... Pagaliau ne organizacijų ar žmonių skaičius apibūdina realią jėgą: svarbu, kam — pažangai ar reakcijai — pasitarnavo jų veikla, koks jų indėlis į mūsų bendrą idealų įgyvendinimą.

Pažangūs tautiečiai, kaip jau priminta, daug nusipelnė Tarybų Lietuvai, vadinas, prisidėjo prie mūsų gyvenimo pažangos, vadinas, jie dalyvauja ir dalyvaus mūsų gyvenime. Jų literatūrinis palikimas sudaro mūsų proletarinės kultūros dalį. Jie savo spauda ir organizacijomis prisideda prie tiesos apie Tarybų šalį skleidimo. Mes ir toliau tyrinysime pažangios išeivijos, jos organizacijų ir spaudos istoriją. Šioje srityje nemaža atlikta B. Pranskaus, L. Kapočiaus, R. Sarmaičio, L. Petkevičienės, R. Žiugždos, B. Raguočio, V. Kazakevičiaus, A. Kazlausko, A. Laurinčiuko bei kitų draugų. Tačiau laikas būtų, suburiant pajėgų kolektyvą, parašyti apibendrinančią mokslinę pažangiosios išeivijos istoriją. Išleista visa serija pažangių literatūrų ir spaudos darbuotojų knygų — šį darbą reikia ir toliau tęsti. A. Bimbos, R. Mizaros, S. J. Jokubkos, K. Vido-ko-tauro, D. Solomsko, kitų žinomų pažangių JAV lietuvių veikėjų literatūrinis ir publicistinis palikimas dar mažai žinomas, o jame, be abejo, sukaupta daug kas įdomaus proletarinės kultūros istorijai pažinti. Ne viskas dar padaryta, įvedant į mūsų dvasinį gyvenimą proletarinę lietuvių literatūrą, kuriai išeivijoje. Visas šis darbas lieka aktualus mūsų leidybinėje veikloje. Teisingai daro ir "Gimtasis kraštas", nuolatos naujai atverdamas pažangios išeivijos istorijos puslapius, primindamas mažiau žinotus veikėjus.

Įžymių pažangių užsienio lietuvių veikėjų atminimo įamžinimas Tarybų Lietuvoje irgi padidina pažangios emigracijos realųjį vaidmenį. R. Mizaros, V. Andriulio, A. Bimbos vardais pavadintos vidurinės mokyklos jau savaime sąlygoja amžiną pažangios išeivijos nuopelnų prisiminimą

— **Kalbėdamas apie pažangią išeiviją, Jūs prisiminėte ir jos oponentus. Įvairūs antitarybiniai, reakciniai užsienio lietuvių sluoksniai — dabar aktyvi išeivijos dalis. Ką galima būtų pasakyti apie jos santykius su Tarybų Lietuva, ar pastebimi kokie nors poslinkiai jos politikoje!**

— Stebint antitarybinės emigracijos įvairių sluoksnių politinę ir kultūrinę veiklą, krinta į akis tos veiklos kaskart didėjantis reakcingumas, dešinėjimas. Kaip teisingai

pastebi mūsų spauda, šis procesas susijęs su pačios Amerikos, kur veikia pagrindinės antitarybinės emigrantų organizacijos, administracijos politikos augančiu reakcingumu. Militaristinis JAV valdžios politikos kursas, keliantis, pavojų pasaulio egzistavimui, paties R. Reagano "patapšnojimai per petį" reakciniams etninių grupių veikėjams savos antikomunistinės retorikos interesais, jo pažadai stiprinti diversinę CŽV prižiūrimų radijo stočių veiklą ir kiti reiškiniai žadina lietuvių reakcinių sluoksnių išeivijoje antitarybines iliuzijas, skatina juos dar juodašimtiškesnei veiklai. Tai akivaizdu iš jų spaudos, radijo laidų, pareiškimų. Daugelis tų veikėjų — žmonės, bėgę kartu su hitlerininkais iš Lietuvos, jie ne nuo šiandien pasižymi neapykanta socialistiniam Lietuvos gyvenimui. Tačiau dabar jie dar pikčiau, dar beatodairiškiau šmeižia mūsų tautos darbus ir laimėjimus, mūsų gyvenimo būdą, visa, kas pasiekta per keturiasdešimt taikos ir socializmo metų. Tai — klasinė neapykanta.

Mūsų priešų pastangos bejėgės ką nors pakeisti. Visos išeivijos nacionalistų ir klerikalų reakcinės akcijos kenkia ir kenks ne mums, o pačiai išeivijai. Teisūs yra tie emigracijos atstovai, kurie aiškina jog konfrontacinė santykių įtampa, skatinama JAV, yra žalinga pirmiausia išeivijai, jos kultūrinėms ir dvasiniams poreikiams. Įtampas priešiško skatinimo laikotarpiu gerokai sumažėjo išeivijos galimybės pačioje emigracijoje naudotis Tarybų Lietuvoje sukurtais kultūros ir meno turtais. Tokioje nedėkingoje aplinkoje, matyt, neatsiranda ten entuziastų, kurie šiuo metu, pavyzdžiui, ryžtųsi kviešti koncertuoti Tarybų Lietuvos menininkus ir atlikėjus, kurių žinoma, negali atstoti jokia saviveiklinė menkų galimybių išeivijos estrada ar scena. Nuostoliai pačiai išeivijai čia gana akivaizdūs, ir jie tik didės. Tokia padėtis gali džiaugtis tik patys reakcingiausi emigrantai, kurių politinis ir klasinis egoizmas užgožia bet kokių nacionalinių interesų supratimą. Argi to nerodo, pavyzdžiui, kai kurių išeivijos veikėjų pritarimas JAV valdžios atstovų kalboms apie Jaltos susitarimų nepripažinimą ar atšaukimą: kad ir kokias išlygas dėl susitarimų jie sugalvotų, esmė lieka viena — siekti Lietuvos be Vilniaus ir Klaipėdos. Tie žmonės, kad tik kas buržuazinę santvarką atkurtų, apsieitų be Vilniaus ir be Klaipėdos. Tačiau tai tik tuščios užjūrio ponų svajonės.

Reikia tik apgailestauti, kad reakcingiausios emigracijos politinės pastangos paveikė dalį emigracijos kūrybinės inteligentijos, kuri pastaruoju metu aktyviau reikią savo antitarybiškumą. O kai kurie literatai net drįsta demagogiškai mus mokyti kūrybos laisvės, demokratijos, humanistinės meno prigimties ir kitų dalykų, nors jų pačių rašiniai pilni juodašimtiškos neapykantos tarybinei kultūrai, iš-tisai kupini politikos. Mūsų spauda teisingai pastebi, jog antitarybinės tematikos įsivyravimas emigracijoje literatūroje yra susijęs su antikomunistinės dvasios sustiprėjimu JAV administracijos politikoje. Tokiu atveju kalbos apie meno nepriklausomumą nuo politikos ir ideologijos tik dar akivaizdžiau veidmainiškos.

Pastaruoju metu bene labiausiai

stengiasi emigracijos klerikalai ir jų spauda. Naudodamiesi Vatikano pritarimu, emigracijos klerikalai visaip stengiasi skleisti pasaulyje melą apie tarybinę tikrovę, respublikos tikinčiųjų padėtį, ekonominę ir kultūrinę gyvenimą. Tačiau tai nėra minutę nesustabdė mūsų gyvenimo pažangos, nė per plauką nepakeitė mūsų žygio į ateitį krypties. Pažymėtina štai kas: šitie žmonės nuolat rams, tarybinei valdžiai, reikiama visokias pretenzijas. Tai duok jiems tai, tai duok šitai, jei neduoda, mėgina visam pasauliui šaukti, kokie tie komunistai negerai, nedaro taip, kaip anie nori. Bet kokia moraline teise reikalaujama? Juk jie neprisidėjo nė viena plyta prie mūsų statybų, nė vienu skatiku prie mūsų kultūros centrų steigimo ir ugdymo. Užtat melo ir šmeižtų nė vieną dieną nesigailėjo, siekdami neinformuotam ir todėl lengvai apgaunamam užsieniečiui sukurti atstumiantį Tarybų Lietuvos vaizdą. Jeigu kas nors surinktų per keturiasdešimtmetį skleista melą, susidarytų didžiulė nacionalistų ir klerikalų moralinio nuopuolio knyga.

Mūsų spauda teisingai daro, įvairiais būdais demaskuodama šią pragaištingą pačiai išeivijai veiklą. JAV ir kitų šalių valdančiųjų sluoksnių mėginimas padaudoti ir "emigracinę kortą" R. Reagano paskelbtame "kryžiaus žygyje" prieš komunizmą patirs visiškai nesėkmę, kaip tai būdavo ir anksčiau, siaučiant reakcijos priepuoliams Amerikoje ir kitur. Mūsų dienų pasaulyje, jei rūpi jo išlikimas, žmonės turi rasti būdus susikalbėti, todėl švaistymasis vėzdų kenkia pirmiausia tiems, kurie jį naudoja.

Stiprinti ir tobulinti kovą prieš reakcinę emigracijos veiklą — vadinasi, demaskuoti buržuazinę ideologiją, antikomunizmą, tai pagaliau — humaniška kova už žmonių protus, už teisingesnį pasaulį, taigi — už pagalbą visiems tautiečiams, kuriems, skirtingai nuo suamerikonėjusių priešų, reikalinga Tėvynė, jos dvasios turtai.

— **Antitarybinių organizacijų įtakoje gyvenanti išeivija, be abejo, yra nevienalytė. Joje pakanka dorų tautiečių, kurie supranta, jog jiems būtinas ryšys su dvasine šiuolaikinės Lietuvos kultūra, jog melas apie mūsų gyvenimą tik žemina pačius tautiečius, jog reikia bendrauti su Tarybų Lietuva sąžiningai, dorai.**

— Mes visada pabrėžiame, jog nesutapatiname visų išeivių iš Tarybų Lietuvos su antitarybiniais emigracijos vadeivomis, mūsų klasiniais priešais. Kam gi mes tada siūlome kultūrinį bendravimą ir mainus, kam sudarome sąlygas naudotis tuo, kad mūsų sukurta, susipažinti su tėvų kraštu? Humaniška socialistinė politika nieko bendra neturi su vienuodu požiūriu į kitąip galvojančius. Kai mes pasisakome prieš reakcinių veiklą, jie šaukia esą mes puolame visą išeiviją, ir, žinoma, jie sąmoningai meluoja, klaidina žmones. Kai mūsų spauda, pasitelkdama dokumentus, demaskuoja karinius nusikaltėlius — nekaltų žmonių žudikus, gyvenančius užsienyje, reakcininkai šaukia, jog puolami visi užsienio lietuviai, pasitraukę iš Tarybų Lietuvos, ir čia antitarybininkai ypač meluoja, nors nejučiomis ir sutapatina save su tais nusikaltėliais. Toks jau jų gyvenimo būdas. Tuo tarpu tikrovė liudija ką kita: kasmet stiprėja ryšiai su emigraci-

jos kultūros darbuotojais, su jauniu, su eiliniaisiais tautiečiais, kurie paliko gimtąjį kraštą, patikėję priešiška propaganda.

Šiais didelės politinės įtampos laikais labai svarbu, kad kiekvienas doras tautietis suprastų: branduolinis karas, jeigu jis kiltų, būtų pražūtingas jų tėvų kraštui, ne geresnėje padėtyje atsidurtų ir jie patys, kad ir už Atlanto gyvendami. Tad kiekvieno blaiviai mąstančio tautiečio pareiga — pasisakyti už taiką, prieš ginklavimosi varžbas, kovoti prieš karo kurstytojus, siekti tautų bendradarbiavimo, taikaus skirtingų sistemų sugyvenimo. Reikia sveikinti tuos emigracijos atstovus, ypač jaunuosius, kurie rašo ir kalba, jog taikai nėra alternatyvos, jog ir išeivijos gyvybė, jos interesai yra glaudžiausiai susiję būtent su taikingais didžiųjų valstybių santykiais.

Gyvenimas rodo, jog didelę teigiamą įtaką daro doriems tautiečiams apsilankymai Lietuvoje, čia jie pamato bent dalį tų darbų, laimėjimų, apie kuriuos pasakojau, primindamas Pergalės 40-mečio rezultatus. Kad dori žmonės, žvelgdami atviromis akimis, gali suprasti, nepaisant įvairių skirtumų, mūsų tikrovę, liudija daugybė faktų. Pavyzdžiui, susidomėjęs skaičiau 1984 m. vasarą viešėjusių Lietuvoje išeivijos dailininkų K. Žoromskio ir V. K. Jonyno išpūdžius apie viešnagę Lietuvoje. Žinant, kokioje aplinkoje jiems tenka gyventi, reikia pasakyti, jog jie pilietiškai, patriotiškai papasakojo savo išpūdžius. O tokių tautiečių, kaip žinoma, yra daug. Teisingai padarė "Minties" leidykla, išleisdama tautiečių išpūdžių, patirtų Tarybų Lietuvoje, knyga: vienoje vietoje ryškiau pajunti, kaip pastebi pozityvius pasikeitimus tėvų krašte svetur gyvenantys tautiečiai. Tokie knygas reikėtų leisti pastoviai, drauge, kaip jau buvo padaryta, ir užsienio kalbomis. Šitokios literatūros leidyba mūsų šalyje populiari, ir tai suprantama: doras svečias daugiau, o kartais ir įžvalgiau pastebi gražius pasikeitimus ir naujoves ten, kur mums viskas atrodo kasdieniška, įprasta.

Apskritai tenka pažymėti, jog ir blogiau nusiteikę tautiečiai yra priversti pripažinti mūsų atliktus darbus. Bet tokiu atveju jie griebiasi demagogijos, beje, įprastos ir kapitalistinės spaudos žurnalistas: esą visa tai pasiekta tik tautos darbštumo dėka, kone darant priešingai, negu pageidauja Komunistų partija ir Tarybų valdžia. Juokingi ir net kvaili tie antisocialistiniai propagandiniai mėginimai: negi galima, pavyzdžiui, atidaryti Knygų rūmus, Lietuvių kalbos ir literatūros institutą, įgyvendinti visuotinę valstybės finansavimo ir rūpinimosi? Kad ir kokia būtų darbšti tauta, ji be reikiamų sąlygų neišspręs tokių dalykų. Mes kiekvieną kartą pabrėžiame, jog tik socializmo, tik bendro gyvenimo vienoje valstybėje su tarybinėmis tautomis dėka turime visa tai, apie ką kalbėjau ir kuo gali pasididžiuoti ir kiekvienas užsienio lietuvis, jeigu jis yra tikras savo tautos patriotas. Todėl sveikintina, kad vis daugiau svetur gyvenančių tautiečių, įvaikdami savo ideologinius prietarus, tai pradeda suprasti arba jau supranta.

Praėjusį kartą, 1980 m., duodamas interviu "Gimtojo krašto" redakcijai Tarybų Lietuvos 40-mečio proga, sakiau, jog mes skatiname ir remiame geresnį respublikos

visuomenės supažindinimą su visu tuo, kas pozityvius sukurta išeivijoje įvairių jos sluoksnių atstovų, kas gali papildyti tarybinio žmogaus dvasinį gyvenimą. Per praėjusį laiką šioje srityje, man atrodo, vaisingai pasidarbuota: kasmet išeina emigracijos grožinės literatūros knygų, rengiamos užsienio lietuvių dailininkų parodos, nuolat informuojama apie įvairias išeivijos kultūrinio gyvenimo sritis, dovanojais paveikslais pasipildo mūsų muziejų fondai, organizuojami lituanistikos kursai Vilniaus universitete, priimamos moksleivių ekskursijos ir t. t. Šis darbas nesiliaus, bus tęsiamas sistemingai. Čia reikėtų atkreipti dėmesį į tai, jog skelbiant išeivių kūrybą, kaip ir mūsų kultūrinį palikimą, reikalingas objektyvumas ir principingumas: kai kurios pastangos "pagražinti" autorius, "pritaikyti" juos prie mūsų pažiūrų yra visiškai nereikalingos. Jeigu mes ką nors spausdiname, tai tiesos pasakymas apie kitų ideologijų autorius teliudija mūsų stiprumą ir pranašumą. Reikėtų daugiau rūpintis kultūrinių vertybių, esančių svetur, gražinimu į Tarybų Lietuvos archyvus ir muziejus, mūsų tautos gyvenimui ir vartosenai. Išeivijos neryžtingumas šioje srityje daro tik žalą.

Pasidžiaugiame ir naujais vertingais leidiniais, kurių autoriai yra demokratiniai užsienio lietuviai, mūsų pažangiečiai. Naudingą ideologinį darbą atliko H. Arnašius "Keliai ir klystkeliai", K. Karosienės "Pasirinkimas visam gyvenimui" ir kitų knygų leidėjai. Praplėtė mūsų akiratį jubiliejiniai "Laisvės" laikraščio ir "Aido" choro leidiniai, knygos, skirtos pažangios išeivijos veiklai atskleisti. Šioje srityje galima, žinoma, ir dar energingiau dirbti.

Baigdamas noriu pažymėti, jog mes aukštai vertiname tą patriotinį darbą, kurį atlieka "Tėviškės" draugija ir jos leidžiamas "Gimtojo krašto" laikraštis. Manau, draugijos ir redakcijos darbuotojai sutiks, jog Pergalės sukakties minėjimas ipareigoja dirbti dar išradingiau, tobuliau, efektyviau. Tad ir belieka palinkėti visiems jiems sėkmės.

[Bus daugiau]

PASMERKTAS VALSTYBINIS TERORIZMAS

Tarybų Sąjungos iniciatyva Jungt. Tautų Generalinės Asamblėjos 39-oji sesija apsvartė klausimą "Dėl valstybinio terorizmo politikos ir valstybių bet kurių veiksmų, kuriais siekiama pakirsti visuomeninę politinę santvarką kitose suvereniose valstybėse, neleistinumo". Gruodžio 17 d. Generalinė Asamblėja didžiąja balsų dauguma pritarė TSRS delegacijos pateiktam rezoliucijos projektui, kuriame buvo atsižvelgta į plataus neprisijungusių šalių rato samprotavimus. Už rezoliuciją balsavo 117 valstybių. Niekas nebalsavo prieš, 30 delegacijų susilaikė (tarp susilaikiusiųjų — JAV ir jų artimiausi sąjungininkai iš NATO bloko, Izraelis, Čilė). Pateikiamas priimtos rezoliucijos tekstas.

Generalinė Asamblėja, vėl patvirtindama visų valstybių įsipareigojimą susilaikyti jų tarptautiniuose santykiuose nuo grasinimo jėga ar jos naudojimo prieš bet kurios valstybės suverenumą, teritorijos neliečiamumą ir politinę nepriklausomybę, taip pat visų tautų neatimamą teisę nustatyti savo valdymo

formą ir pasirinkti savo ekonominę, politinę ir socialinę santvarką be kišimosi iš užsienio, ardomosios veiklos, prievartos ir spaudimo bet kokia forma.

reikšdama didelį nerimą dėl to, kad pastaruoju metu valstybių santykiuose vis dažniau praktikuojamas valstybinis terorizmas, imamas karinių ir kitų veiksmų prieš valstybių suverenumą ir politinę nepriklausomybę, taip pat prieš tautų apsisprendimą,

pažymėdama, kad visa tai kelia didelę grėsmę nepriklausomam valstybių gyvavimui ir galimybei užtikrinti taikius jų santykius ir savitarpio pasitikėjimą, labai didina įtampą ir karo pavojų.

patvirtindama neatimamą visų tautų teisę savarankiškai spręsti savo likimą ir nustatyti savo vystymosi kelius,

būdama įsitikinusi, jog taikos išsaugojimo interesai reikalauja, kad valstybių, nepriklausomai nuo ideologijos, santykiai būtų grindžiami griežtu Suvienuytųjų Nacijų Organizacijos įstatu, taip pat tarptautinių santykių bendrai pripažintų principų ir normų laikymusi, atsakymu grasinti jėga arba ją panaudoti prieš bet kurios valstybės teritorijos neliečiamumą ar politinę nepriklausomybę, nesikišimu į valstybių vidaus ir užsienio reikalus, valstybių ir tautų nuolatinio suverenumo savo gautoms ištekliams, tautų, kurios patiria kolonijinę viešpatavimą, užsienio okupaciją ar rasistinių režimų priespaudą, apsisprendimu ir nepriklausomybe.

kategoriškai atmesdama bet kurias koncepcijas, doktrinas ar ideologijas, kuriomis siekiama pateisinti valstybių veiksmus, orientuojamus į kitų valstybių visuomeninės politinės santvarkos pakirtimą.

1. Ryžtingai smerkia terorizmo politiką ir praktiką valstybių santykiuose kaip reikalą su kitomis valstybėmis ir tautomis tvarkymo metodu.

2. Reikalauja iš visų valstybių nesiimti jokių veiksmų, kuriais būtų siekiama pradėti ginkluotą kišimąsi ar okupaciją, prievarta pakeisti arba pakirsti valstybių visuomeninę politinę santvarką, destabilizuoti ir nuversti jų vyriausybes, taip pat jokia dingstimi nepradėti karo veiksmų šiuo tikslu ir nedelsiant nutraukti jau pradėtus tokius veiksmus.

3. Įsakmiai ragina visas valstybes gerbti ir griežtai saugoti sutinkamai su Suvienuytųjų Nacijų Organizacijos įstatais valstybių suverenumą ir politinę nepriklausomybę, tautų teisę į apsisprendimą, taip pat jų teisę laisvai, be užsienio kišimosi pasirinkti savo visuomeninę politinę santvarką, savarankiškai vystyti politinę, ekonominę, socialinę ir kultūrinę sritį.

Iš "Tiesos"

NORVEGIJOJE PRASTAI

Nedarbas tebėra viena iš opiausių Norvegijos problemų. Šiuo metu šalyje įregistruota 60 tūkstančių žmonių, neturinčių jokio darbo. Tačiau, kaip rašo spauda, iš tikrųjų padėtis kur kas blogesnė, nes oficiali statistika neatsižvelgia į daugelį tūkstančių žmonių, dirbančių laikiną darbą.

Pastaraisiais metais labai padaugėjo norvegų, kurie negali įsidarbinti ilgą laiką. 1980 metais neturėjo darbo daugiau kaip pusmetį kas dešimtas bedarbis, o dabar, jau kas trečias.

Vilnius, 1985 sausio 31

Įamžintas Juozo Gruodžio atminimas

Nuotraukoje: Stasė Gruodienė su kompozitoriais G. Kuprevičiumi [kairėje] ir A. Kubiliūnu.

Ryškius pėdsakus lietuvių kultūros, profesionaliosios muzikos raidoje paliko įžymus kompozitorius, Juozas Gruodis (1884-1948). Gruodžio mėnesį respublikos visuomenės plačiai pažymėjo mūsų muziko gimimo šimtąsias metines. Kaune, Žaliakalnio pakraštyje prie Neries, name Utenos gatvėje 18, kuriame nuo 1932 metų iki mirties gyveno kompozitorius, sukakties proga atidarytas Juozo Gruodžio memorialinis muziejus.

Dviejų aukštų medinį namą daugiau kaip prieš pusę šimtmečio suprojektavo žymus to meto architektas F. Vizbaras. Kompozitoriaus našlė Stasė Gruodienė namą padovanojo valstybei įrengti muziejų. Ji perdavė muziejui rankraščius, baldus, paveikslus ir biblioteką — daugiau kaip 600 knygų lietuvių, rusų, vokiečių, prancūzų ir kitomis kalbomis, asmeninius daiktus. Ekspozicijai taip pat panaudotos natų, dokumentų, straipsnių laikraščiuose ir žurnaluose fotokopijos, kompozitoriaus mokinių padovanoti eksponatai.

Namas restauruotas pagal Paminklų konservavimo instituto specialistų projektą. Dviejuose kambariuose — kabinete ir valgomajame — atkurta tokia aplinka, kokia buvo gyvenant Juozui Gruodžiui. Tie patys, rūpestingai restauruoti baldai, ant sienų — P. Kalpoko, K. Šimonio, A. Galdiko, A. Gudaičio ir kitų žymių lietuvių dailininkų paveikslai. Lentynose — knygos, žurnalai. Kituose dviejuose kambariuose ekspozicija supažindina su Juozo Gruodžio gyvenimu, kūrybine, pedagogine ir visuomenine veikla.

Kompozitorius palankiai sutiko Tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje. Tai patvirtina ir 1940-1941 me-

tais laikraščiuose išspausdintų jo straipsnių fotokopijos. J. Gruodis rašė, kad naujoji valdžia atvėrė kelius lietuvių kultūros sparčiam vystymui ir suklestėjimui. Atskiras ekspozicijos skyrius pasakoja, kaip Tarybų Lietuvoje saugomas kompozitoriaus atminimas. Čia jo kūriniai išspausdinti Vilniuje ir Maskvoje, studijos apie jo gyvenimą ir kūrybą, nuotraukos apie Kauno aukštesniosios Juozo Gruodžio muzikos mokyklos veiklą.

J. Gruodžio memorialinis muziejus.

Minint šimtąsias kompozitoriaus gimimo metines, Kaune, Muzikinio teatro sodyboje, atidengtas Juozo Gruodžio biustas, kurį sukūrė žymus skulptorius K. Bogdanas (architektas — V. Mačys). Išleisti Stasės Gruodienės atsiminimai "Iš mūsų gyvenimo knygos".

Z. Mikalauskas

GASTROLĖSE, FESTIVALIUOSE . . .

Daugiausia važinėjama vasarą. O kad vasara nesibaigia rugpjūtį, patvirtina Lietuvos menininkų meno kolektyvų gastrólės. Tą mėnesį Jugoslavijoje vargonavo Lietuvos TSR liaudies artistas L. Digrys, Vengrijoje koncertavo valstybinis pučiamųjų orkestras "Trimitas". Lenkijos Liaudies Respublikoje viešėjo Švenčionių dainų ir šokių liaudies ansamblis "Aukštaitija" — surengė tris koncertus.

Vilnis, 1985 sausio 31

Paryžiuje įvyko tradicinis Prancūzijos komunistų partijos laikraščio "L'Humanité" festivalis. Su keliais Tarybų Sąjungos meno kolektyvais šioje šventėje dalyvavo ir Kauno valstybinis choras, vadovaujamas LTSR nusipelnusio meno veikėjo P. Bingelio.

Gyvenimas — mėnas visur suras ti grožį ir džiaugsmą. M. Gorkis Žmogus, kuris ko nors siekia, priverčia likimą nusileisti.

M. Lermontovas

Antanui Baranauskui — 150 metų

Tarybų Lietuvoje iškilmingai minimos lietuvių poezijos klasiko Antano Baranausko 150-osios gimimo metinės. A. Baranausko poema "Anykščių šilelis", sukurta 1858-1859 m., yra vienas reikšmingiausių mūsų poezijos kūrinių, kuriam priklauso iškili vieta tarp K. Donelaičio "Metų" ir Maironio "Pavasario balsu". Poema išversta į daugelį pasaulio kalbų: rusų, lenkų, ukrainiečių, latvių, vokiečių, anglų, japonų. Dar 1935 m. Amerikos lietuvių poetas Nadas Rastenis buvo ją išvertęs į anglų kalbą. 1956 m. jo vertimas išleistas Baltimorėje.

Antano Baranausko poema "Anykščių šilelis" įrodė, kad paniekinta liaudies kalba galima sukurti didelių poezijos vertybių. Poetas pirmąsyk lietuvių poezijoje prabilo apie Lietuvą ir jos istoriją, apie tėvynės ir tautos likimą. Dingiais senovės girių vaizdais Baranauskas pasakoja apie senovės Lietuvą, dar nepatyrusią nei baudžiavos, neik carizmo priespaudos, iškelia liaudies žmogaus dvasinį turtingumą. Poema skiepijo išties kartoms tėvynės meilę, neapykantą prievartai ir neteis्यbei. Laisvo ir šviesaus gyvenimo "be ponų ir dvarų" ilgesį kurstė Baranausko "Dainų dainelė", atspindėjusi 1863 m. sukilimo išvakarių priešrevoliucinę situaciją.

Sudiev, Lietuva, man linksma buvo Savo gyvent šalėlėj. Sirdij man skaudžia,

skaudžia ir griaudžia, Svetimojon važiuojant —

ilgus metus dainavo vežami į frontą kareiviai ar iš tėvynės skurdo ir persekiojimo genami emigrantai, net ir nežinodami, kad tuos posmus parašė Baranauskas. Tai gražiausieji posmai iš jo labai prieštaringo kūrinio "Kelionė Peterburkan". Jame pasigirdo ir užgaulios aršaus klerikalinio fašatizmo frazės, nors Baranauskas pirmasis lietuvių poezijoje išreiškė lietuvių tautos protestą prieš kolonijinę carizmo politiką. Su dideliu įsijautimu dainuodavo šiuos posmus ir pats Baranauskas senatvėje, mintimis grįždamas į gimtuosius Anykščius, į kuriuos jau niekad nebesugrįžo, amžinam poilsiui likęs Seinuose.

Baranauskas kaip poetas nutilo, pirmasis suformavęs dialema: "Kunigystės priedermės ir poezija", kamavusią ne vienos kartos poetus, ir išsprędęs ją ne poezijos labui. Tapęs kunigu, Baranauskas atsidėjo lietuvių kalbos tyrinėjimui, skatinamas pagarbos ir meilės niekinamai gimtajai kalbai, taip pat lyginamosios kalbotyros susidomėjimo lietuvių kalba, kaip artimiausia iš gyvųjų kalbų indoeuropiečių prokalbei. Lietuvos mokslo istorijai yra svarbūs Baranausko moksliniai kontaktai su žymiaisiais Rusijos ir Vakarų Europos lingvistais, kurie suteikė jam vieno autoritetingiausių lietuvių kalbos žinovų vardą.

Deja, "Anykščių šilelio" autoriaus ir įžymaus lietuvių kalbos žinovo autoritetas Baranausko nesulaikė nuo konfesinės pareigos ginti polonizacinę politiką apkaltintą dvasininkiją. Gindamas jos konfesines, t. y. unijines pozicijas, Baranauskas nusigrėžė ir nuo kylančio lietuvių nacionalinio judėjimo. Siaurų, kone asmeninių ambicijų pastūmėtas, lemiamu momentu Baranauskas nuėjo su aukštąja dvasininkija, nors iš esmės su ja nesutapo. Neišsitėkęs teologijos rėmuose, jis veržliai kūrybinei egerijai išreikšti ieškojo, jo paties žodžiais, "politinių insinucijų nevaržomos srities" ir tarėsi ją surašyti matematikoje. Kone keturiolika metų jis atradinėjo atrastus dėsnius, pats blaiviai suvokdamas savamokslinio situaciją. Perkeltas i

Seinus vyskupu, tarsi pajutęs skolą lietuvių kalbai, griebė versti į lietuvių kalbą Bibliją, bet vertimą nutraukė 1902 m. mirtis.

Baranausko literatūrinis palikimas susilaukė aukšto įvertinimo. Didžioji jo dalis, apimanti poetinę kūrybą, dienoraštį, laiškus, yra paskelbta "Lituanistinės bibliotekos" dvitomyje 1970 m. Naujame "Literatūros ir kalbos" tome spausdinama didelė dalis likusio epistolinio ir memuarinio palikimo, taip pat studijiniai straipsniai iki šiol plačiau literatūros mokslo nelietais Baranausko plačiašakės asmenybės bei jos įamžinimo klausimais, apie Baranauską poetą, apie lingvinistą, matematiką, apie lietuvių kultūros paminklų tapusį Baranausko memorialinį muziejų — klėtelę Anykščiuose, kurioje buvo parašytas "Anykščių šilelis".

R. Mikšytė
filologijos mokslų kandidatė

PO LAIKO

I
Kokie mes gražūs po mirties!
Veide šviesa kitokia švyti,
Kitaip atrodome išties,
Juodais drabužiais aptaisyti.

Plaukai pražydę sidabru,
O baltos rankos kaip ledinės, —
Jos ilsis po sunkių darbų,
Kryžmai sudėtos ant krūtiniųs.

Nelengvas kelias už pečių,
Toli gražu ne rožėm klotas.
Bet mus lydėjo lig žvaigždžių
Ir šviesūs lūkesčiai, ir godos!

II
Po to prie atviros duobės
Stovės ratu draugai, bičiuliai.
Kažkas labai gražiai kalbės
Ir aukštins indėlių didžiuli.

Iš lapo pakiliu balsu
Įvardins vasaras parduotas
(Atrodys, niekam iš tiesų
Nėra taip žeidęs kojų gruodas).

Primins, kaip saulę tu nešei
Kitiems į gimto krašto kampa.
(Ir taip toliau, ir panašiai
Pagal seniai girdėtą štampa).

Suprask: tarp mūsų nešventų
Buvai vienintelis toks šventas . . .
Net pats dangus pravirks lietum,
Tos gražbylostės sugraudentas.

Kol tavo nuopelnus minės —
Kiek padarei ir kiek nespėjai, —
Kažkas nualps iš giminės
Ar šluostys ašarą nuo vėjo.

III
Bet visos ašaros nudžius
Su gedulu varinių dūdu. —
Ak, jeigu panašius žodžius
Anksčiau, kitaip susakę būtų!

Galbūt ne vienas saulute
Dar būtų čia pasigrožėjęs,
Kaip žaidžia ji kabinete,
Ar švilpautų, šilan išėjęs . . .

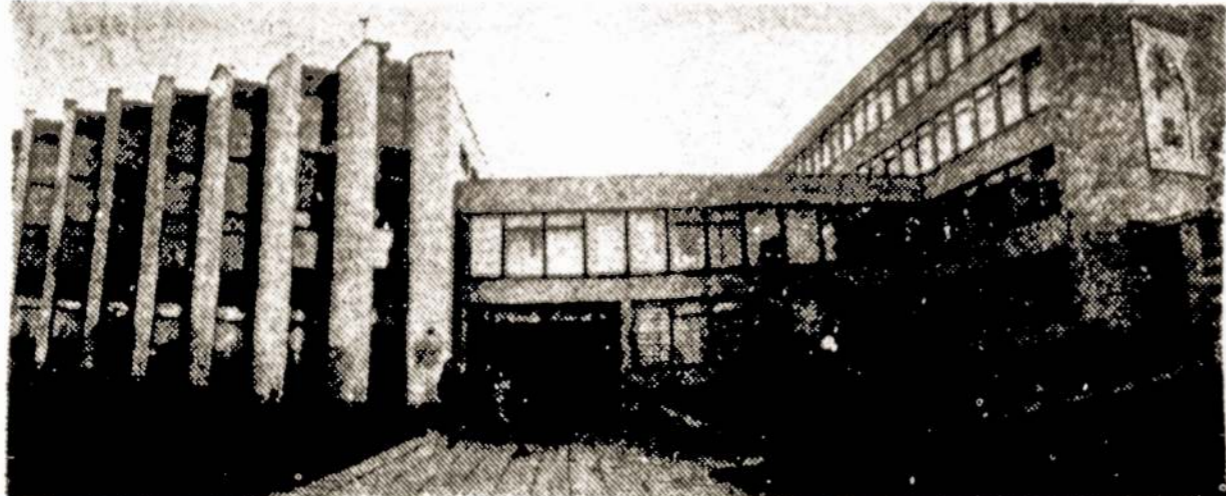
Nors žodi pervertint sunku,
Nelaukim paskutinio sykio:
Gerus žodžius visur laiku
Vieni kitiems širdim sakykim!

Vytautas Rudokas

Lietuvos TSR valstybiniame jaunimo teatre, teatro vyriausioji režisierė, respublikos nusipelnusi menininkė veikeja G. Tamulevičiūtė pastatė pjesę "Brolis Alioša", kurią pagal F. Dostojevskio romaną "Broliai Karamazovai" parašė dramaturgas V. Rojovas.

Atgiję senolių amatai

Nuotraukoje: Kauno 52-osios profesinės technikos mokyklos rūmai.

K. Jūrelės nuotraukos

Iš ruginių šiaudų grįžčių, liepos karnų, karklų ir žilvičių vytelių pynė senovės lietuviai sėtuves, kretilus, doklus, bambles ir kitus ūkyje bei buitinyje reikalingus daiktus. Nedažnas šiandien žino, kaip jie atrodė, retai kas gali paaiškinti šių žodžių reikšmę. O drožiniai iš kintaro, klevo, uosio ar beržo kaladėlių puošė lietuvių buitį nuo pat neolito laikų. Tačiau amžiams bėgant užmarštin nuėjo daug liaudies meno paslapčių, su nagingais meistrais išmirė kai kurie senieji amatai.

Siekiant atgaivinti liaudies meno tradicijas, atkurti ir išvystyti Lietuvoje senuosius verslus, buvo įsteigta Kauno 52-oji meno profesinės technikos mokykla. Ji rengia aukštos kvalifikacijos devynių profesijų darbininkus "Dovanos" meno verslų ir suvenyrų gamybinio susivienijimo įmonėms. Iš šių įmonių į mokyklą atėjo pirmieji pedagogai — dailininkai ir inžinieriai. Dabar pušę meistrų sudaro jaunimas, dauguma keramikų ir architektų — Vilniaus Dailės instituto diplomantai.

Nuo pirmos mokslo metų dienos moksleiviai susipažįsta su tapybos, plastinės anatomijos ir kompozicijos pradmenimis. Greitai prasideda ir praktiniai užsiėmimai erdviose dirbtuvėse. O tada tik duok valią lakiai fantazijai, teptukams, yloms ir kaltams! Todėl tokio turtingo interjero nerasime nė vienoje kitoje Tarybų Lietuvos profesinėje technikos mokykloje. Kiekviename žingsnyje — geriausi mokinių kūriniai vėliniškiai ir kaukai, puikioji grakščiais ornamentais išvinguriuoti lietuviško porceliano dirbiniai. Neveltui apdovanojimų už geriausius moksleivių darbus kolekciijoje — beveik penkiasdešimt TSRS Liaudies ūkio pasiekimų parodos medalių.

Ypač mokykla didžiuojasi pintais baldais. Seni, apdūlėję pinti daiktai, kurių moksleiviai vis dar suranda senelių sodybose ir atneša į mokyklos muziejų, — tai ne tik vertingi eksponatai, bet ir puikūs pavyzdžiai darbui. Jaunuoliai ieško ir naujų pynimo būdų, kuria originalius buitinių dekoratyvinių dirbinių pavyzdžius. O žaliavos netrūksta: specialiai auginamos karklų ir žilvičių plantacijos panemunėje prie Serežiaus. Kazlų Rūdos apylinkėse. Jau mokykloje moksleiviai išmoksta pinti gan sudėtingus dir-

binius, pavyzdžiui, staliukus, kėdes. Todėl gausaus kvalifikuotų pynėjų būrio laukiama Tauragės baldų fabrike "Tauras". Po poros metų šis fabrikas taps pirmąja Lietuvoje specializuota etnografiniu baldų įmone. Ir pynėjai, ir kitų profesijų moksleiviai paprastai atlieka praktiką tose įmonėse, kuriose dirbs baigę mokyklą. Įmonėms rekomendavus, jiems suteikiama paaugštinta kategorija.

Senas ir galias keramikas, metalo bei gintaro apdirbimo tradicijas tęsia ir puoselėja mokyklos auklėtiniai Panevėžio suvenyrų įmonėje "Tulpė", Kauno meno dirbinių įmonėje, eksperimentinėje meninės keramikos gamykloje "Jiesia", papildoma garsiųjų Žemaitijos medžio drožėjų gretas. Liaudies meistrų "kalve" dar vadinama Kauno 52-oji meno profesinė technikos mokykla, nes ne vienas jos auklėtinis jau pelnė šį garbingą vardą.

Grazina Liukaitytė

Nuotraukoje: Kauno 52-osios profesinės technikos mokyklos moksleivės — būsimosios meninio siuvinėjimo specialistės Regina ir Dalia Gelvanaitės su grupės maitre Jūrate Butrimavičienė [viduryje] apžiūri kursinių darbų projektus.

K. Jūrelės nuotrauka

— Akmenės tarpkolūkinės statybos organizacijos kolektyvas pastatė Kelmės profesinės technikos mokyklos priestatą, Vieksnių kaimo vidurinėje profesinėje technikos mokykloje atiduota naudoti nauja valgykla, Kvuklių kolūkyje — aštuonmetė mokykla.

Nebegrįš tie laikai, kur praėjo

Gimiau mažžemių valstiečių šeimoje, kurioje augome septyni vaikai. Skurdžioje vaikystėje dažnas svečias būdavo ligos. Tėvai gydydavo mus žolėmis. Mokytis, suprantama, nebuvo iš ko, nes mūsų mažą ūkelį slėgė dideli mokesčiai. Tėvai skaudama širdimi turėdavo pieną ir mėsą parduoti, nors gausiai šeimai maisto niekada nebuvo per daug. Paskui buvo dar sunkiau, nes atvyko iš Krinčino policininkas su anstoliu ir aprašė paskutinę mūsų karvutę. Nepadėjo mamos aimanos, kad vaikai alkani ir basi, kad jiems reikia lankyti mokyklą.

Po šio įvykio tėvas dar labiau kibo į darbą. O sklypas buvo sunkiai įdirbamas: kieta moliena, stambūs akmenys. Todėl vienas tos dirvos jis nepajėgdavo įdirbti. Derlius užaugdavo menkas ir žolėtas... Taip varganai bėgo mūsų dienos. Vos baigiau pradžios mokyklą. Dvylikos metų išėjau tarnauti pas pasiturinčius ūkininkus. Ir taip išbuvaus samdine, kol atėjo Tarybų valdžia.

1950 metais pradėjau dirbti susikūrusiame kolūkyje. Iš pradžių atlyginimas buvo menkas. Tačiau dirbom sąžiningai. Po darbo dažnai grįždavom su daina. Man patiko, kad ūkio vavovai pirmaujančius žemdirbius kviesdavo į sąskrydžius, susirinkimus, ekskursijas. Linksma buvo. Bet štai bėda — susirgau. Gydydamasis ligoninėje tę-

sėsi net septynerius metus. Bet už gydymą nemokėjau nė kapeikos.

Dabar esu pensininkė. Kolūkio valdyba ir apylinkės Taryba rūpinasi manimi kaip ir kitais senyvo amžiaus žmonėmis. Padeda įdirbti sodybinį sklypelį, apsirūpinti kuru, dujomis, pašarais. Nejučia pagalvoju: kaip gerai, kad tikėjome kolūkine santvarka, kad, būdami jauni, sąžiningai dirbome.

Mūsų kolūkio pirmininkas V. Goštautas — taurus žmogus. Jis daugiau kaip 20 metų sėkmingai vadovauja kolūkiui. Ir dabartinis brigadininkas B. Banelis moka paguosti, ištikus nelaimei, padėti, nepraeis pro ša!i, nepaklausęs "Kas tau yra, gal ko reikia"? Tarsi brolis būtų.

Yra mūsų kolūkyje specialiai skirtas žmogus, kuris tvarko įvairius žmonių reikalus.

Ir ne vien už materialinę paramą mes dėkingi kolūkio vadovams. Švenčių progomis pensininkai, darbo veteranai gauname kolūkio valdybos ir partinės organizacijos sveikinimus. Gavome juos ir Spalio 67-ųjų metinių išvakarėse. Smagu buvo veteranams susirinkti kultūros namuose prie šventinio pyrago, pasidžiaugti nuveiktais darbais, padėkoti Didžiajam Spaliui už viską, ką turime ir kuo didžiuojamės.

S. Jankauskaitė
Pasvalio rajono "Mūšos"
kolūkio kolūkietė

Senosios Baisogalos jaunystė

Jeigu šiandien jums tektų važiuoti per Baisogalą, Lietuvos gyvulininkystės mokslinio tyrimo instituto eksperimentinio ūkio gyvenvietę, vargu ar nepanorėtume apsisėsti ir pasižvalgyti. Gyvenvietė tvarkoma pagal šiuolaikinius architektūros reikalavimus. Vasarą ne tik gatvės, skverai, parkas, bet ir gamybiniai centrai skęsta gėlėse. Užtvėnkus Kiršino upelį, ties Baisogala sutvulviavo tvenkinys, kuriame plaukši karpiai, pələdės, vairykštiniai upėtakiai.

Sugretinkime, ką davė Tarybų valdžia šio krašto kaimiečiams, kurie buržuazinėje Lietuvoje buvo pigi garbo jėga Jagmino, Kerbedžio, Komaro ir kitų vietinių dvarponių laukuose. 1938 metais žurnalas "Tautos ūkis" rašė, kad "Lietuvoje daug vietų, kur ištisi kaimai pusbadžiu gyvena, nes jų turimas žemės kiekis jau neišmaitina pagausėjusio gyventojų skaičiaus..."

— Ne iš gero skurdą garsinti teko, — sako buvęs Komaro dvaro kumetis, dabar pensininkas Vladas Bundzinskas. — Gerai prisimenu tuos laikus. Nuo aušros iki išnaktų mano tėvai ir mes, vaikai, dirbome pas Komarą. Tačiau duonos nevisada sočiai užtekdavo. O apie mokslą ir svajoti nedrįsime. Dabar iš anų laikų tik susmežę kumetynai ir ponų rūmai Baisogaloje beliko.

Ūkio direktorius Pranas Meilus įvardija, kas ūkyje dirbančiųjų mūrinius namus pasistatė, mokslus užbaigė. Pirmiausi jis pamini Bundzinskų, Zvicevičių sūnus ir dukras. Dabar su ūkio stipendijomis žemės ūkio technikumuose ir vidurinėse kaimo profesinėse technikos mokyklose mokosi dešimt jaunuolių ir merginų. Baigę mokyklas, jie sugrįš dirbti į gimtąsias vietas. Ūkis jiems padeda įsikurti kaime. Antai jauniems Bundzinskams naują butą davė, sudarė sąlygas įsigyti lengvąjį automobilį.

Nuolat gražėja ir plečiasi senasis

Baisogalos miestelis. Jo dabar tolimu užkampiu nepavadinsi. Čia yra erdvūs kultūros namai, biblioteka, vidurinė mokykla, medicinos punktas. Beveik iki trijų šimtų vietų išaugo vaikų lopšelis-darželis su uždaru plaukimo baseinu.

Drąsiau spręsti buitinius socialinius klausimus padeda nuolat stiprėjanti ūkio ekonomika. Tačiau ne tiek statybomis, augančia gamyba džiaugiasi ūkio vadovas, kiek darbuotojai, gerai žmonėmis. O tokių, buvusių varganų kumelių vaikų, dabartinių savos žemės rūpestingų šeiminių, ūkyje šimtai. Jų darbščios rankos kuria grožį, dabina seną gyvenvietę prie vaizdingo Kiršino upelio vingio.

Dainius Ručinskas

Daugiau kaip 30 tūkstančių šviestuvų, tiek pat stalių ir sieninių lempų šiemet pagamino Panevėžio "Elektrotechnikos" gamyklos kolektyvas.

Nuotraukoje: Komplektuotoja Loreta Brazienė demonstruoja lempą ir šviestuvą.

A. Sabaliausko nuotrauka

Vilnis, 1985 sausio 31

TAS ŽEMIŠKAS POLĖKIS

Alksnupių kaimo — Radviliškio rajono Draugo kolūkio gyvenvietės centre statomas kone keturiasdešimtys metrų aukščio bokštas. Ir pačioje statybininkai baigia mūryti originalios architektūros pastatą, kuriame bus baseinai, poilsio kambariai, svetainė. O paties bokštas viršūnėje numatoma įrengti apžvalgos aikštelė. Iš jos akiai atsivers visa ūkio teritorija, maždaug už dešimties kilometrų stūkstantys Šeduvos bažnyčios bokštai ir pats gražiai tvarkomas miestelis, netoli jo esantis vėjo malūnas su žinoma užeiga, vaizdingi šio krašto piežaižai.

Su manęs pastatyti tokį poilsio kompleksą žemdirbiams, kolūkio pirmininkas Algirdas Malinauskas aiškina: upių ir ežerų neturime, tai bent jau baseinuose kolūkiečiai galės atsigaivinti karštą vasaros dieną arba šiaip laisvalaikio po darbo.

Sešiasdešimtmečio sulaukęs, pušę gyvenimo vis renkamas kolūkio pirmininku, savo lakia fantazija ir tikėjimu socialistine santvarka A. Malinauskas plačiam skrydžiui pakėlė šių apylinkių kaimo žmones. Pirmaisiais pokaro metais Alksnupiuose ir gretimuose kaimuose stovėjo plukto molio gryčios ir ūkiniai pastatai, krūmokšniais buvo apaugę skurdūs laukai, gyvulius kolūkis laikė prastuose tvartuose. Stigo gerų mašinų, nebuvo kelių.

Tačiau pirmininkas šių sunkumų nepabūgo ir ėmėsi darbo, kaip žmonės sako, atsiraitojęs rankoves. Visų pirma telkė vienminčius, būrė specialistus, kurių gretas vėliau papildė savųjų kaimų jaunuoliai, pasiūstį mokytis į Žemės ūkio akademiją Kaune, kitas specialias mokyklas. Valstybė sudarė palankias sąlygas isigyti gerų žemės ūkio mašinų, traušų. Kaip ir kitur Lietuvoje, valstybės sąskaita sparčiai buvo melioruojami ir kultūrinami laukai. Tačiau visa tai reikėjo sumaniai panaudoti, reikėjo žinių ir

patyrimo. Ir čia labai pravertė paties pirmininko energija. Žiūrėk, jau buvęs Vilniuje, Baltarusijoje, Gruzijoje, geriausius ūkius svetur aplankęs, mokslo įstaigose rūpimais klausimais tarėsis. Važiavo ir į Daniją, kitas tolimas šalis pasidairyti. Visa tai pravertė tvarkant sėjomainas, bandant Lietuvos laukuose auginti liucerną, naujas derlingas miežių, kviečių, kitų kultūrinių augalų veisles, statant modernias fermas. Ir kitus pirmininkas skatino siekti mokslo, organizavo ūkio specialistų, sumaniausių kolūkiečių ekskursijas po Tarybų šalį, užsienį.

Bėgo metai, neatpažįstamai keitėsi ir Alksnupai. Štai ir žemės nulelioruotos, kuriose hektaras kasmet atseikėja iki pusšimčio centnerių grūdų, ir gyvuliai labai produktyvūs, ir gyvenvietė viena gražiausių Lietuvoje. Ji patraukli puikiomis sodybomis, visuomeniniais pastatais, jų tarpe žinomo vilniečio architekto Algimanto Mačiulio suprojektuotais Tarybų rūmais. Čia, be kita ko, sukaupta garsios lietuvių dailininkės keramikės Aldonos Ličkutės meninių darbų kolekcija. Už visa tai kolūkiui buvo paskirtas "Didžiojo gintaro" respublikinis prizas. Na, o kai kolūkio kasoje ne vienas laisvas milijonas apyvartinių lėšų, galima išties plačiai užsimoti.

Algirdo Malinausko nuopelnai kolūkinei santvarkai, Lietuvos kaimo pažangai, valstybės aukštai įvertinti. Jis apdovanotas Lenino ordinu ir Socialistinio Darbo Didvyrio aukso žvaigžde. Jo vadovaujama "Draugo" kolūki daug kas vadina "Malinausko akademija". Ką gi, čia daug tiesos. Dažną dieną į Alksnupius pasisemti šiuolaikinio ūkininkavimo meno atvyksta žemės ūkio specialistai iš visų Lietuvos kraštų, kitų tarybinių respublikų.

Jonas Bagdanskis

Radviliškio rajonas

Pasidairius po Lietuvos kaimus

— Anykščių rajone nemažai rūpinamasi vandens ūkiu. Pastatyta centralizuota Anykščių miesto vandenvietė, Svėdasų gyvenvietės nutekamojo vandens biologinio valymo įrenginiai. Tinkamai sutvarkytas vandens ūkis kolūkyje "Lenino keliu", sodininkystės tarybiniame ūkyje, Paraisčio purpyne.

— Kelmės rajono Užvenčio tarybinio ūkio centre, netoli centrinio grūdų sandelio, statoma karuselinė linų galvenų džiovyklą. Čia bus galima išdžiovinti visas ūkio linų galvenas.

— Kapsuko rajono "Dovinės" kolūkyje statoma nemažai gyvenamųjų ir gamybinių pastatų. Pernai čia pastatytos mechaninės dirbtuvės, tvartas paršavietėms, pradėta statyti didelė daržinė šieniui. Paskutiniais šio penkmečio metais numatoma pastatyti vaikų darželį.

— Kasmet vis daugiau naujų pastatų iškyla Akmenės rajono Svirkančių kolūkio centrinėje gyvenvietėje. Ūkiniu būdu statomas 400 vietų pieno kompleksas, 300 vietų mechanizuota kiaulių ferma. Netrukus duris atvers visuomeninė pirtis.

— Šiais metais Zarasų rajono "Laisvės" kolūkyje pradėjo veikti antra komunistinio darbo mokykla. Ji įkurta Juozo Plieninkytės

komplekse. Čia mokosi melžėjos, šėrėjai ir kiti fermų darbuotojai — iš viso 20 gyvulių prižiūrėtojų.

— Gerų rodiklių pernai pasiekė Kėdainių rajono Okainių kolūkio žemdirbiai. Grūdų derlius sudarė 36 centnerius iš hektaro — tai viršijo planinę užduotį ir buvo 8 centneriais didesnis negu užpernai. Prieš laiką įvykdyti trijų ketvirčių pieno ir mėsos pardavimo valstybei planai.

— Prieš kelerius metus Šilalės rajono Žadeikių tarybinis ūkis buvo vienas silpniausių rajone. Tuomet iš hektaro prikuldavo vos 12-13 cent. javų. Pernai iš hektaro buvo 23 centnerius grūdų. Tai specialistų ir kolūkiečių pastangų dėka atstatyti kolūkyje pašlijusią drausmę, sušlubavusį darbo organizavimą.

— Panevėžio teritorinio statybos tresto Pasvalio kilnojamoji mechanizuota kolona Naradavos sodininkystės tarybinio ūkio žemdirbimas atidavė naudoti trijų tūkstančių tonų talpos saugyklą. Ištiesus metus Pasvalio miesto ir rajono gyventojams dabar galės tiekti gerai išsilaisvintus vaisius.

— Plungės TSO statybininkai pradžiugino Alsėdžių kolūkio žemdirbius nauju vaikų lopšeliu-darželiu.

Kad gerėtų kolūkiečių buitį

Maisto programoje svarbi vieta skirta kolūkiečių socialinių buitinių gyvenimo sąlygų gerinimui. Tuo ypač rūpinasi ir Ukmergės rajono K. Poželos kolūkio vadovybė. Pastaraisiais metais čia pastatyta parduotuvė, 50 vietų valgykla, vaikų lopšelis-darželis, pirtis. Prekybos kompleksas, kurį jūs matote nuotraukoje, trečias tokio tipo statinys respublikos kaimo vietovėje.

Akivaizdūs rūpinimosi kolūkiečių gyvenimo sąlygomis rezultatai. Melžėjų amžiaus vidurkis čia 38 metai (prieš septynerius metus buvo 56). Iš ūkio nebėga jaunimas.

Priešingai: nemažai jaunų žmonių persikelia iš miesto. Neseniai į ūkį atvažiavo trys šeimos. Kiekviena jų gavo namą su ūkiniais pastatais.

A. Aleksandravičius

DAR YRA IR TOKIŲ MOTERĖLIŲ

Kartą teko matyti tokį vaizdą: moteris keliais šliaužė Tytuvėnų vieškelį į Siluvą. Kai po kiek laiko grįžome atgal, ji buvo įveikusi tik nedidelį kelio gabalėlį, iš ten dar net "švento" miestelio pušų nesimatė. Nebe jauna tikinčioji rimtai buvo pasiruošusi "kelionei": kojos apmūturintos skudurais, aprištos polietileno plėvele.

Kaip suprasti, kaip paaikinti tokį jos poelgį? Pasiklausykime, kaip kiti į tai žiūri.

Pusamžė fanatiškai tikinti moteris piktai pasakė:

— Štai ką gali tikėjimas! Ji klūpomis ėjo į Siluvą, kad permaldautų dievą už jūsų, bedievių, nuodėmes!

Dažnai bažnyčią lankantis vyras atsakė:

— O gal ji kokį širdies skausmą turi, kentėjimu bando nuslopinti tą vidinę graužatį? Juk daugelis, ypač moterys, ir į bažnyčią eina ne dėl tikėjimo, o nusiraminoimo ieškodami.

Bet kita kolūketė taip išsireiškė:

— Aš tiek prisiklūpau daržus beravėdama, kad ir į galvą neateitu keliais eiti į bažnyčią.

— Po šitokio "pasivaikšėjimo" moteriškės sveikata gali visai pablogėti, senatvės ir reumato kamuojami sąnariai gali atsisakyti. Tada, kad ir kokia tikinti būtų, toji moteris pagalbos eitį ieškoti pas gydytoją. O tai rodo, kad, ištikus bėdai, žmogus į žmogų, o ne į dievą kreipiasi, — kalbėjo studentas, būsimasis psichologas.

J. Strikaitienė

Prie Ablingos skulptūrų paminklų ansamblio atidarytas memorialinis muziejus. Ekspozicijoje — istorinių dokumentų ir fotografijų kopijos, karo trofėjai, menantys niūrius fašistinės okupacijos metus, kolūkinės santvarkos kūrimo ir kovų su buržuaziais nacionalistais etapus. Nemažai vietos skirta Ablingos tragedijai — nuo okupantų hitlerininkų kulku kritusiems 42 nekaltiems šio Žemaitijos kaimo gyventojams, pelenais paverstom sodybom.

Nuotraukoje: Ablingos muziejaus ekspozicija.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

PAUKŠTYNE ĮKURĖ PAVEIKSLŲ GALERIJA

Išsipildė ilgai brandinta Kaišiadorių paukštyno direktoriaus Boleslovo Parašičiako svajonė įkurti savąjį paveikslų galeriją. Nors gamyba paukštynė įsukta be priekaištų, nors kadru kaitos beveik nėra, vadovas nenustygtas vietoje, gyvena rytdienos mintimis ir darbais. Neseniai atvėrusio duris profilaktoriumo įranga — gamybininkų poilsiui, šventėms, paveikslų galerija — jų širdžiai, dvasiniams horizontams.

Kai kuriose respublikos įmonėse, ūkiuose, mokyklose yra įsteigta įvairaus pobūdžio ir dydžio paveikslų galerijų, nuolatinių ekspozicijų. Ne viena jų tapo estetinio lavinimo, dailės skleidimo židiniu. Kaišiadorių paukštyno paveikslų ekspozicija — išskirtinė. Joje gražiai sutaria architektūra ir dailė.

Septyni tapytojai — Rimas Bičiūnas, Jonas Daniliauskas, Bronius Grušas, Vincas Kisarauskas, Algirdas Petrulis, Aloyzas Stasiulevičius ir Leonardas Tuleikis pateikė 23 drobės. Jos puošia centrinę salę, svetainę, relaksacijos kabinetą, viešbutį... Kiekvienam paveiks-

lui parinkta vieta, apgalvotas jo santykis su uždara erdve, kitais kūriniais — atsižvelgta į drobės formatą, architektūną, koloritą. Štai prie šaltokų spalvų A. Stasiulevičiaus urbanistinio peizažo šliejasi ramių tonų L. Tuleikio teminė drobė, greta — kontrastinga R. Bičiūno figūrinė kompozicija...

Tapytojai kūrė iš anksto numatytam interjerui. Tai nėra nauja dailė. Molbertinės tapybos kūrinį galima išvysti "Lietuvos" viešbučio interjeruose, Lietuvos TSR akademiniame dramos teatre, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos rūmuose, kitur. Dailininkų drobės veikia šiuolaikinį interjerą ne tik dekoratyviai, bet ir praturtina jį nauju turiniu, nuotaika.

Beveik metus tapė dailininkai paveikslus Kaišiadorių paukštyno profilaktoriumui. Juose pateiktos pamėgtos temos, motyvai. Šie paveikslai padeda pajusti šiuolaikinės lietuvių tapybos pulsą, tarp jų švieša žmogaus žvilgsnis.

V. Utenis

AVIAKONSTRUKTORIŲ MĖGĖJŲ DARBAI

Talentingi aviakonstruktoriai mėgėjai darbais pelnė visuomenės dėmesį. Jau rengiami sąjunginiai mėgėjiškų skraidymo aparatų konkursai apžiuros. 1983 metais C. Kišonas ir A. Liekis atskirose klasėse pelnė laureatų vardus, o šiemet mūsų respublikai atstovavo du aviakonstruktoriai mėgėjai, pateikę originalias konstrukcijas.

Kaunietis Gintautas Končius, jau turėdamas šokią tokią inžinieriaus-konstruktoriaus darbo patirtį, 1975 metais pradeda kurti mažutį sraigtasparnį. Jo valdymas turėjo būti pagrįstas (kaip tada manė Gintautas) nauju balansavimo principu. Ir tik vėliau, susirašinėjant su Valstybinio išradimų komitetu, jis sužino, kad toks skraidymo aparatas pasaulyje jau užpatentuotas.

Tais metais biuletenyje "Lenkijos sparnai" buvo išspausdinti balansuojamo sklandytuvo skraidyklės brėžiniai. Netrukus G. Končius jau skriejo nuo Nemuno skardžių, 1977 metų žiemą jis vyksta į Karpatus ir ten startuoja nuo 750 metrų kalno. Tik laimingo atsitiktinumo dėka skrydis baigėsi sėkmingai, (beato-darbiškumas kaip aviacijos ausros laikais!). Vėliau — Siguldoje, pirmajame Pabaltijo skraidymo, saskrydyje, kaunietis patyrė kartesnę pamoką, paskatinusią konstruoti naują aparatą. Atlikus žymius tiesiasparnės skraidyklės plokštumų perkomponavimus, įstačius 25 ark-

lio jėgų galingumo variklį, vietoj balansavimo trapecijos — triratę važiuoklę, gimė naujas ultralengvas lėktuvėlis. Toliau prasidėjo konstrukcijos savybių tyrimas. Į pagalbą ateina Petras Šakalys. Atkaklūs vyrukai kyla ir leidžiasi Netonių skraidykloje, daugelį žavėdami savo entuziazmu. Po dar vienos modifikacijos G. Končius pateikė motoskraidyklę sąjunginiam techninės kūrybos konkursui. Jame mūsų respublikai atstovavo ir prieniškio Juozo Valūno sukurtas mikrosraigtasparnis. Juozo konstrukcija patraukė konkurso organizatorių ir dalyvių dėmesį. Žinovai stebėjosi: "Nejau tai galėjo sukurti vienas žmogus?" Juozas sėmėsi patirties Alytaus ir Kauno aviacijos sporto klubuose (jis — TSRS sklandymo sporto meistras), Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos cėhuose.

Prirėkė penkerių metų, kol J. Valūno sukurtas mikrosraigtasparnis pakilo į padangę. Prieniškis pelnė vieną iš pagrindinių prizų.

Tokie sąjunginiai konkursai — tai žymių reorganizacijų pradžia, rengiantis greitų laiku sukurti aviacinio profilio mokslinės ir techninės kūrybos centrus. Respublikos aviacijos sporto federacijos 1985 metų planuose — pirmasis Lietuvos ultralengvųjų skraidymo aparatų konkursas apžiuros (LUSA 85) šūkiu: "Techniniai sprendimai ir

STEIGIAMAS TECHNIKOS ISTORIJOS MUZIEJUS

Respublikoje steigiamas technikos istorijos muziejus — antrasis toks Tarybų Sąjungoje.

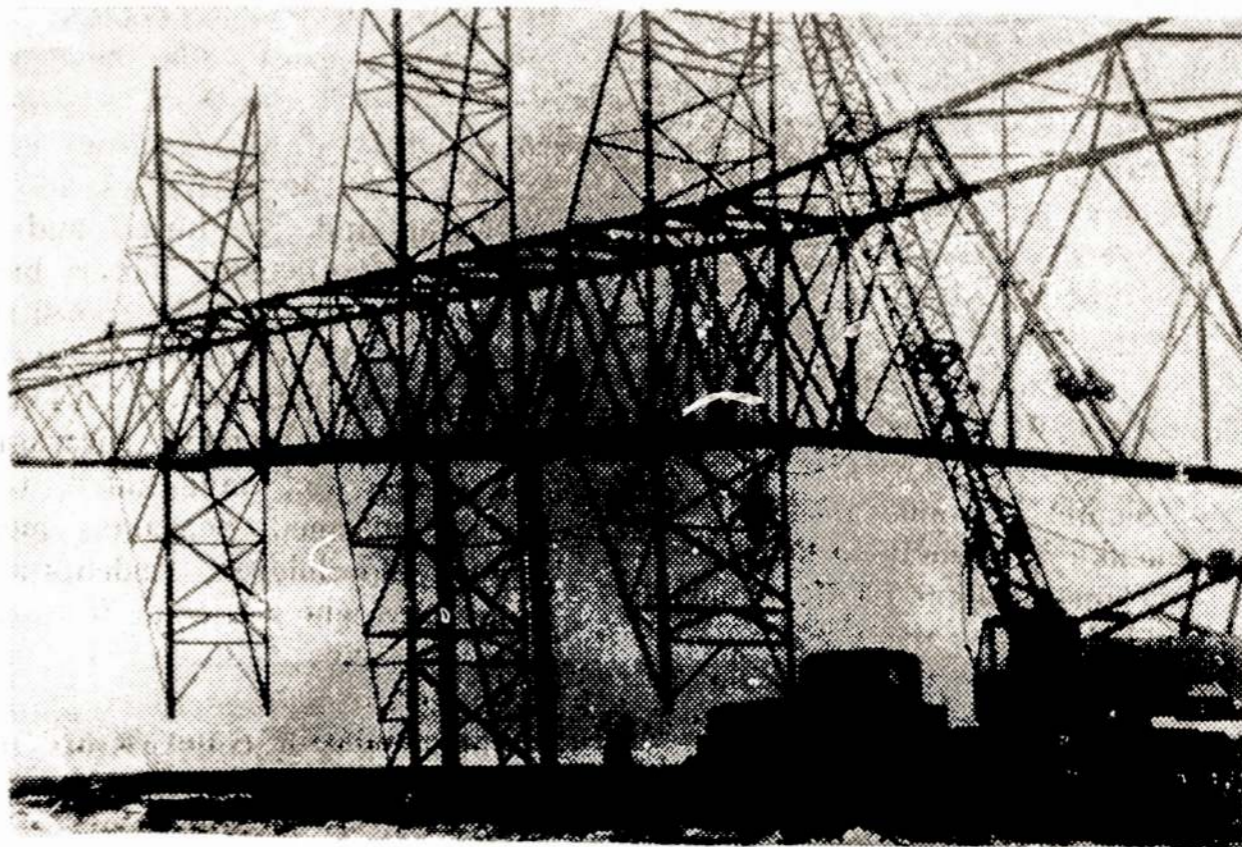
Amatai Lietuvoje pradėjo vystytis viduramžiais — į cechus būrėsi auksakaliai ir laikrodininkai, patrankų liejikai ir popieriaus gamintojai. Vėliau kūrėsi ir fabrikinė pramonė. Visoje Rusijoje plito Lietuvoje pagaminti varžtai, viela, vinys, dalgiai. Žemės ūkio mašinas gamino brolių Smitų, Tilmansų ir K°, Roselio gamyklos. Drauge su pramone vystėsi ir transportas. Jau XIX a. Nemunu plaukiojo garlaiviai, Peterburgo — Varšuvos geležinkelio atšaka kursavo traukiniai, o Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse pasirodė pirmieji automobiliai.

Buržuazijos valdymo metais Amerikos lietuvių akcinė bendrovė Kaune gamino kėbulus autobusams, kurių važiuoklės buvo importuojamos iš Vokietijos. Iš importinių detalių buvo surenkami ir radijo imtuvai "Karadi", kurie vis

dėlo nepajėgė konkuruoti su garsių firmų "Philips", "Telefunken", "Marconi" aparatais.

Tarybų valdžios metais Lietuva iš agrarinės virto išvystyta industrine šalimi. Visame pasaulyje šandien žinomos Vilniuje ir Kaune pagamintos metalo apdorojimo staklės, portatyviniai televizoriai, elektros varikliai, kineskopai. Lietuva viena pirmųjų Tarybų Sąjungoje pradėjo gaminti elektroninės skaičiavimo mašinas ir magnetolas. Vadinasi, yra ką kaupti. Iki šiol senosios technikos pavyzdžius rinko įvairūs visuomeniniai muziejai. Juose sukaupta vertingų eksponatų, tačiau jie nepajėgūs apibendrinti, parodyti techninės minties raidą ir visuomenei. Todėl LTSR kultūros ministerija ėmėsi iniciatyvos — įsteigti respublikinį technikos istorijos muziejų. Jo užuomazga — šiais metais Kauno istorijos muziejuje suorganizuotas technikos istorijos sektorius.

A. Gamzinkas

Klaipėdoje sparčiai statoma geležinkelio keltų perkėla, kuri Lietuvos uostamiestį sujungs su Mukranu Vokietijos Demokratinėje Respublikoje. Pakrantėje pastatyta 50 metrų aukščio 41 toną sverianti atrama aukštos įtampos elektros linijai, kuri nusidrieks per Kuršių marias.

Nuotraukoje: Pakeliama sumontuota atrama. B. Aleknavičiaus nuotrauka

PASIDAIRIUS PO LIETUVOS KAIMUS

— Biržų rajono "Žemės maitintojos" kolūkio Anciškų centrinė gyvenvietė kas metai pasipildo naujais statiniais. Be ūkio kontoros, parduotuvės bei pradinės mokyklos, išsirikiavo daug mūrinių namų. Numatyta pradėti statyti dar 20 gyvenamųjų namų kompleksą.

— Kupiškio rajono Virbališkių kolūkiui reikalingi vyriausiasis ir vyresnysis ekonomistai, inžinieriai mechanikai. Aprūpinama butais su patogumais. Yra aštuonmetė mokykla.

— Rokiškio rajono Panemunėlio tarybinio ūkio verslininkės Genės Giriūnienės prižiūrimi 130 veršelių iki 6 mėnesių amžiaus per para priauga po 700 gramų. Tai — geriausias rodiklis rajone.

— Kelmės rajono "Naujojo kelio" kolūkyje neseniai pradėjo veikti valgykla, vaikų lopšelis-darželis. Praėjusiais metais ūkio statybininkai pastatė 3 vienbučius namus.

— Akmenės rajono Kivylių kolūkyje pernai atlikta statybos ir montavimo darbu maždaug už milijoną rublių. Dabar statybininkai pradėjo mechanizacijos kiemo rekonstrukciją.

Vilnis, 1985 sausio 31

Apie 200 tūkstančių kvadratinį metrų gyvenamojo ploto 1984 metais gavo vilniečiai. Ištaisais kvartalais statyti namus statybininkams padeda galinga šiuolaikinė technika.

Nuotraukoje: Vilniaus statyboje.

V. Brajo nuotrauka

idėjos — skraidyklų sportinei technikai ir metodikai tobulinti".

Saulius Pralgauskas

Grok, "Armonika"

Nuo senų laikų Lietuvos kraštą garsino žmonės darbščiomis rankomis ir skambiomis dainomis. Daina padėjo darbus dirbti, vargus kęsti, o džiaugsmo valandą suburdavo visus draugėn.

Prieš 15 metų sukluo senas, nušvito šypsena jaunas, išgirdęs tokią artimą širdžiai melodiją. Tai pirmąkart radijo bangomis suskambėjo ansamblio "Armonika" muzika.

Tuometinis jo vadovas Vytautas Juozapaitis suprato, kad reikia pagalvoti apie atlikimo formą ir stilių, bet svarbiausia buvo išsaugoti lietuviškos dainos savitumą. Po truputį formavosi ansamblio stilius, kuris rėmėsi liaudies dainomis ir tradicijomis.

Šiandien "Armonikos" repertuarą vis dažniau įsiveržia estradiniai elementai. Šalia harmonizuotų liaudies dainų atsirado pramoginės, humoristinės.

— Keičiasi mūsų kaimas, keičiasi ir žiūrovai. Reikia į tai atsižvelgti, ieškoti naujų formų, — sako LTSR nusipelnęs artistas S. Liupkevičius — nūdienės "Armonikos" vadovas.

Tapusi vienu populiariausių Tarybų Lietuvoje kolektyvų, "Armonika" surengia kasmet apie 60 koncertų, dalyvauja 10-15 televizijos laidų, sukurti 4 telefilmai koncertai, išleista tiek pat plokštelių su ansamblio įrašais. "Armonikai" plojo VDR, Čekoslovakijos, Lenkijos, Ispanijos žiūrovai.

Šiomis dienomis ansamblis "Armonika" pažymėjo 15 metų jubiliejų, jam suteiktas LTSR nusipelnusio kolektyvo garbės vardas.

Rūta Kriškiškytė
J. Karpovičiaus nuotr.

TRUMPOS ŽINUTĖS IŠ LIETUVOS

Mažeikiai. Viena stambiausių Pabaltėje sieros gamintoju tapo naftos perdirbimo gamykla. Čia pradėtas eksploatuoti dar vienas šios produkcijos gamybos įrenginys. Jam pasiekus projektinę galią, mažeikiečiai respublikos mineralinių trąšų įmonėms per metus tiesks dvigubai daugiau sieros negu iki šiol.

Rokiškis. Stambų cechą bandomosios-eksperimentinės žemės ūkio mašinų gamyklos kolektyvui perdavė Panevėžio statybos trestas. Naujose patalpose, kurios plotas daugiau kaip 5 tūkstančiai kvadratinų metrų, bus gaminama kuro aparatūra. Ši nauja rokiškiečių produkcija skirta pašarų ruošimo mašinoms, kitai žemės ūkio technikai.

Telšiai. Naujai pastatyta Telšiuose didžiausia Pabaltėje sūrių gamykla pradėjo veikti. Pasiekus projektinį pirmosios eilės pajėgumą, čia per pamainą bus išleidžiama 6 tonos sviesto ir 13 tonų pieno miltelių.

Kaunas. Antano Sniečkaus politechnikos instituto įpakavimo automatų laboratorijos mokslininkai sukūrė naują pakavimo įrengimą. Automatas pakeičia dviejų žmonių rankų darbą.

Vilnius. Kurybinių susitikimų koncertu paminėtas Lietuvos TSR nusipelnusio artisto Vincento Kuprio scenos darbo 25-metis. Vakare dalyvavo pianistė Melita Diamandidi. Vakara vedė menotyro mokslų kandidatas, muzikologas J. Bruveris.

Vilnius. Po ilgesnės pertraukos

vėl pakilo uždanga Lietuvos TSR akademinio operos ir baletu teatro didžiojoje salėje. Kaip žinia, apie pusmetį vyko akustikos tobulinimo darbai.

Kaunas. Žaliakalnio pakraštyje, Utenos gatvėje, name, kuriame nuo 1932 metų iki pat mirties gyveno kompozitorius J. Gruodis, atidarytas jo memorialinis muziejus.

Vilnius. Respublikoje yra 32 socialinio aprūpinimo internatai. Juose 8,800 vietų. Viskuo aprūpinti internatuose gyvena invalidai, seneliai. Daugiau kaip 14 milijonų rublių šiemet bus išleista internatams išlaikyti. Tai visu milijonų daugiau negu pernai.

Paruošė S. J.

As I See It

NELLIE DE SCHAAF

PLANS FOR INTERVENTION NOT SHELVED

Although the news media is soft pedalling news of Nicaragua, the U. S. plans for the overthrow of the Sandanistas — (People's government in Nicaragua) have not been shelved. The U. S. is arming the contras — (mercenaries supported by the CIA) — in El Salvador and Honduras, and is building a permanent military base in Honduras despite the opposition of much of its population. Between January and September, 1984, the contras have invaded Nicaragua 133 times, and have killed, tortured, unarmed peasants, men, women and children, students and volunteers who had come from the city or other countries to pick coffee beans.

The people of America are determined to prevent another Vietnam in Central America and a coalition of peace and religious forces has been formed to participate in non-violent demonstrations, sit-ins, vigils as soon as there is an escalation of U. S. action in Central America. A phone tree will be utilized to make arrangements for a meeting place if direct action is required. The people will not remain silent or passive as during the Korean or Vietnam war. The threat and risks of a nuclear holocaust are much greater and PEACE IS THE ONLY ALTERNATIVE!

CORONATION OF "KING RON"— LONG LIVE THE KING!

In keeping with his exalted position, "King Ron" and his Nancy Antoinette spent more than 8 MILLION DOLLARS OF TAXPAYERS' MONEY for a four-day inauguration in Washington, D. C. Despite the misery, the vast unemployment, the millions of homeless American citizens, it did not embarrass "King Ron" to regale his "subjects" — (those who could afford to pay \$75 or \$200, and who had received special invitations) — with gala balls, pageants, parades, fireworks, forums, concerts and luncheons at the actual swearing in ceremonies January 21st.

Sen. William Proxmire charged that the Pentagon broke the law by spending about \$2 MILLION of taxpayers' money by assigning 1,553 military personnel as aides, ushers and chauffeurs for the 1981 presidential inauguration of Ronald Reagan.

THE "UNINVITED GUESTS" ATTEND INAUGURATION

Although no official invitations were received, busloads of demonstrators came to the inauguration from Boston, Buffalo, Rochester, Chicago, Cleveland, Atlanta, Baltimore, New York and New Jersey to express their outrage and opposition to the anti-people's policies of the Administration both here at home, and abroad. Huge mailings went out and organizational meetings took place in 10 major East Coast cities. The action was initiated by the People's Anti-War Mobilization and the All People's Congress.

It has been said that Americans are slow to anger, but once they are aroused

The huge and criminal cuts for the poor must end! **Jobs must receive priority over the bloated and wasteful "defense" budget!** The government must be wrested from the military and returned to the people! America is a Democracy — not a military dictatorship!

ACTION LONG OVERDUE

On January 1st, Atty. Neil F. Hartigan announced that any **able-bodied person who parks his vehicle in parking spaces reserved for the handicapped may be fined \$50.00.** Violators will be ticketed by law enforcement officials. **Thousands of disable persons in Illinois cannot find convenient parking because the space had been taken by some insensitive or uncaring driver.** This will end.

ELECTRIC BILLS RISE— AGAIN!

Many families find it difficult to pay their rent, utility, food and clothing bills. Now, they have been told that Commonwealth Edison is raising its service charge — **again.** All customers living in homes with one or two units will pay **\$9.92 a month service charge.**

Residents of larger homes, apartment buildings, condos — **will pay \$5.40 a month.** The service charge is the **MINIMUM FIXED AMOUNT PAID EACH MONTH BY A CUSTOMER REGARDLESS OF THE AMOUNT OF ELECTRICITY USED!**

According to Dean Schott, of the Chicago Sun Times, in **SIX MONTHS** the service charge has risen **411 percent** for residents of one and two family homes. The increase for high rise apartment dwellers and condominium owners has been **20 percent.** It is incredible that the small home owner should pay so much more than the affluent living in condominiums!

Al Jacobs, son of our Anna Jacobs, was so incensed about the increase that he called the Edison Company. After speaking to a number of different individuals without any results, he at least, had the satisfaction of knowing he had registered his outrage! This action should be duplicated by the hundreds of thousands of home owners who will be affected.

This is a challenge for the newly-formed consumers group, CUB! **DAVID SOUL—HERO**

David Soul, former TV star of "Starsky and Hutch" played a real life hero. He delivered a "sermon from prison" at a Lutheran church in Clairton, Pa. in place of Rev. D.

Douglas Roth who had been sentenced to prison for 90 days for supporting the unemployed workers of Pennsylvania. If concern for the poor is a crime in our country, pray what is the definition of "Christianity?"

MY TRIP TO LITHUANIA

BY WALTER POZER—
Folsom, Pa.

My trip began with an ocean voyage on the Finnair Lines from New York to Helsinki — a flight that took about 7½ hours. There were about 350 passengers aboard the plane, and about 150 were American exchange students on their way to Finland. They had two weeks to learn the Finnish language before the beginning of the school terms. These were the exceptional students. Anyway, when we got to Finland, we only had a two and a half hour layover, so we stayed right at the Helsinki airport.

Then, we flew to Moscow on one of the airlines of the Soviet Union — the Aeroflot. After customs and visa inspection, the In-tourist bus took us to Hotel Ukraine, across the street from the Moscow river. Moscow is a city of high rise apartments, with more going up all the time.

Our tour guide, Vita, a Lithuanian young lady who speaks fluent English, Russian, and, of course, Lithuanian, took us to visit the Kremlin. A city within a city, filled with government buildings, many monuments, museums and church. From the Kremlin, we went to the Red Square — filled with people from all parts of the world. We saw Lenin's tomb, and the changing of the guard. Then, behind the tomb, and on a hill, we saw gravesites of former Soviet leaders.

While in Moscow, we saw no dirty book stores or "peep" shows. Our tour guide stated that this is forbidden in the Soviet Union. Then we got to see, and ride, the subway train in Moscow. It is like a palace, with beautiful oil paintings on the walls and glittering chandeliers overhead. It was so clean one could have literally eaten off the floors, and no graffiti anywhere. After a trip to the dollar store, we boarded a plane for Vilnius, the Capitol of Lithuania, about one and one-fourth hours from Moscow.

When we got to the Vilnius airport, relatives were waiting to meet members of our group. My aunt Stella, cousin Jonas and Cousin Irena, and their children, met me at the airport. It was a thrill seeing them as I had never met them and only knew they lived in Lithuania.

Our tour bus took us immediately to our hotel, called "Hotel Lithuania" located a few blocks from downtown Vilnius — a very busy city with many autos, trucks and buses, just like ANY downtown area in America.

We were officially greeted by Pranas Petronis, a retired Red Army General, and former leader of the Partisans who fought the Germans behind their lines during World War II. He told us that the USSR lost 20 MILLION people during World War II, and suffered almost complete destruction of most cities. The Soviet Union had to rebuild all that was lost. That is why the Lithuanians do not have

all the "frills" of America, but Petronis added that "some day after the rebuilding of homes, hospitals, day nurseries, schools, the Lithuanian people will also be supplied with all the frills and extras that we Americans enjoy". **Their tremendous progress in 40 short years is unbelievable!**

THE SIGHTS OF LITHUANIA

Our first excursion tour was to a collective farm located about 30 kms from Kaunas, the old Lithuanian capitol. From this, I learned a lot. The people living on this collective farm have all the conveniences of small town dwellers, plus the fact that rent is only a few fables per month, but a little more in the winter because of added fuel bills.

Many college students come to help during the harvest season. Each member of the collective farm is given some acreage for his personal use, along with farm animals, if he, or she wishes. The farm director, a graduate agronomist, explained the benefits of a collective farm. Then, we visited an old castle which is now a museum attraction for tourists, as well as natives. There were quite a few Red Army men visiting the museum. This seemed strange, as the favorite place for most American army or navy men in America is some bar. We saw churches in Lithuania which were just as busy as the churches in America. Billy Graham was right. There is no religious persecution.

After a few days, I was granted permission to go with my cousin Jonas to visit the towns and villages where my relatives reside, plus the gravesites of my grandparents in Akmenė. My cousin Jonas drove me around in his auto, and no one followed us! We saw many sights, museums, and monuments, and had plenty to eat wherever we went. There is NO food shortage!

I saw a small town close to the Baltic sea, which had oak trees with carved figures of people on each tree. I learned that during World WAR II, the nazi invaders killed all 41 people in a small village in retaliation for one German soldier who was killed. The 41 villagers were buried here, and a wood carver artist carved a figure of each of the 41 people on the spot where they were killed. I shall never forget this!

Now, it was getting close to Sept. 1st, which is a national holiday in the Soviet Union. It is called the "Day of Knowledge". The school children, dressed in their pretty school outfits, walk to school, carrying flowers for their teachers, and gifts for their best friends in school. This was also "going home time" for me. After a visit to the dollar stores, an overnight stay in Helsinki, I flew back to New York City, and home!

DETROIT HOST VISITORS FROM "SISTER CITY"

BY RUTH GOLDMAN

A 20-person delegation of representatives from Minsk, USSR, visiting America through a U. S.-Soviet "sister city" exchange program, were cordially welcomed to Detroit the last weekend of September, 1984 by Mayor Coleman Young's office and the City Council.

cil.

The Greater Detroit American-Soviet Friendship Society, the deputy-mayor of Minsk, Mikhail Zhukovsky, leader of the group; Sergei Bertosh, head of the foreign relations department of the Minsk City Council; nine cultural performers and other dignitaries spent the weekend of September 29th in a whirlwind of receptions, concerts and sightseeing.

The main event was the concert and banquet at the Unitarian-Universalist Church on Wayne State's campus given by the Detroit Friendship Society. In the beautiful sanctuary, the Minsk Motor Plant Singers practically stole the hearts of the audience as they sang songs of war, peace and love.

For the second year in a row, the delegation visited Dominican High School, a Catholic all-girls school in Northeast Detroit.

Opening the afternoon program, Sister Peggy Manners, principal, read a letter from an 11-year-old Leningrad girl that was printed in the Detroit chapter newsletter. The excited voices of the girls when they filed into the auditorium sank to a solemn silence as they listened to the appeal from a peer across the ocean:

"I want peace all over the world. Like all the children, I want to study, to work, to play and to live under the blue sky. I don't wish my father to be a soldier. My parents told me about the horrors of the war they had to live through. They were little children then, but they remember the bombardments, the hunger, the siege. My grandparents lived in Leningrad during the siege. They worked at a plant. The work was very hard and they were weak with hunger but the people worked very hard because they wished their country to be free. My parents don't want me to live through the horrors of a new war."

After eating the lunch prepared by the school culinary arts department, the guests answered students' questions about their country. This session was attended by the press.

The delegation visited the City Council and met with the mayor's assistant, Fred Martin. They exchanged greetings and gifts and then met with a group of Detroit public school kids.

Two students held up a gilded plaque they made depicting the hammer and sickle and the word "MIR" (peace) embossed on it as the others sang, "Let there always be sunshine, let there always be me!"

The highlight of the visit was dinner with most of the Detroit City Council, hosted by council head Erma Henderson in Detroit's famous Greek Town where the Minsk visitors exchanged gifts and toasts for friendship and peace.

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Netoli nuo manęs, kitame miesto kvartale, gyvena seniai man pažįstamas sukalbamas naujienietis, arba tiksliau pasakius, sugadintas prieš daug metų buvusios pažangame lietuvių judėjime "sklokos" pažangietis. Kaip žinote, kurie "sklokininkai" negrįžo prie "Vilnies", nuėjo tada su "Naujienomis".

Sis mano pažįstamas irgi nuėjo, bet nesunikšėjo. Dažnai paima pasiškaiyti "Vilni" neploja katutėmis dypukams reorgams, nacionalistų "vadavimo" politiką vadina "bezdaļu vandenyje".

Prieš pora savaitių pas jį atvyko iš Lietuvos iškviesta asmenine viza ilgesnį laiką paviešėti Amerikoje jo sesers dukte. Po jos atvykimo nepraėjus nė kelioms dienoms užgirdau iš žmonių, kad ji yra kolūkietė traktorininkė, smarki mergina. Kvietė pas pažįstamą nueiti ir susipažinti su viešnia, bet vis atidėliau kitai dienai. Aną dieną, žiūriu, mano pažįstamas ateina pas mane. Man tuoj dingtelėjo į galvą, gal jau susipyko su viešnia. Bet pasirodė, kad aš apsirikau. Atėjo jis mane kviesi į viešnios sutiktuves ir ėmė pasakoti:

— Sauni mergina, tikras tarybinės moralės produktas, pažįstamas ar nepažįstamas, viską rėžia į akis kaip dabar žmonės Lietuvoje gyvena. Su žmona sumanėm suruošti viešnios sutiktuves, pasikviesti ir tą plikagalvį reorgą, lai jie pasiginčija.

Bet, girdi, kadangi jam nepatogu bus būti viešnios ar reorgo pusėje, tai ir atėjęs manęs paprašyti, kad nueičiau ir padėčiau viešniai "supliekti" tą durną reorgą.

Aš mieliai sutikau nueiti.

Kaip susitarėm, taip ir padariau. Šeštadienį po pietų, sutartą dieną, apsirengiau išveginėmis drapanomis, užsirišau dar nedevėtą kaklaraištį, apsilvilkau pernai pirktu paltu ir nuėjau.

Reorgo ir daugiau kviestų svečių dar nebuvo. Mano pažįstamas juokaudamas tuoj kaip mat mane viešniai pristatė:

— Tai mūsų raudonas bolševikėlis, Zose.

Nors mano pažįstamas pristatė juokaudamas, bet man prieš nepažįstamą pasidarė nei šis, nei tas. Tuoj ėmiau ir pasiaiškinau, jog esu tik pažangus lietuvis, laikraščio "Vilnies" skaitytojas.

Grakšti, žvalių akių mergina visiškai nepanaši į traktorininkę. Tiesdama man ranką, džiaugdamosi tarė:

— Tai būsite pirmas Amerikoje sutiktas pažangus žmogus.

Aš dėl mandagumo jai tariau:

— Tamstos dėdė irgi, netoli nuo manęs mestas.

— Taip, bet kai kuriais klausimais nesutariam, — ir ėmėm šnekėtis.

Tuoj pastebėjau, kad mergina gana apsiskačiūsi, tyrų tarybinių isitikinimų, šnekantis jos kalboje nereikalingų žodžių bei kokių išsiskolinimų nėra, atvira.

Netrukus atėjo senosios lietuvių kartos man nematytos dvi žmonos poros, o paskui juos ir tas plikagalvis reorgas. Po susipažinimo su viešnia, visi kur katras ant fotelių, ant kėdžių susėdom ir pokalbis su viešnia užsimezgė. Tuo tarpu šeiminkas nuskubėjo virtuvėn paruošti mums "išgerti", atsiklausęs ko katras gersime.

Mums su reorgu viešnia nebuvo taip labai įdomi, bet aiems senosios kartos keturiems seniems, į Ameriką atvykusiems dar pirmo Pirmo pasaulinio karo, matyt, viešnia atrodė lyg į kažkokį iš dangaus nukritusį daiktą. Žvelgė į ją nuo kojų iki galvos, klausinėdami kaip dabar gyvenimas Lietuvoje. Stebėjosi jos dailia lietuviška suknele, gintaro karoliais. Gumbuota nosimi atėjusių moterų paklausė:

— Ar ir batukai lietuviški?

— O kaip gi, ponias, dabar Lietuvoje turime visko.

Žvilgtėčiau į reorgą ir pastebėjau, kad jis viešnios pasakojimus apie žmonių gyvenimą Lietuvoje ryja kaip karčias piliules.

Gavęs proga reorgas viešnios irgi paklausė:

— Ko dabar jūs Lietuvoje laukiate?

— Komunizmo, — viešnia vienu žodžiu jam atsakė, reorgas sutriko ir kambaryje pasidarė tylos pauza.

Po sekundės kitos reorgas ir vėl:

— Nelaukiate, kad išvauduotėm iš rusų okupacijos?

Viešnia greitai susigaudė su koki žmogumi turi reikalą:

— Susimildami nebandykite "vauduoti", kovosime, nepasiduosime jums.

Kuom jų pradėtas šiuo klausimu pokalbis būtų pasibaigęs, nežinau, jeigu į kambarį nebūtų įjęs šeiminkas, nešinas "aiboles", alaus skardinėles ir džiūvėsių užkasti.

Išgėrėm po gurkšną, po porą į viešnios sveikatą, pasišenkėjom dar truputį ir šeiminkė pakvietė į valgomąjį prie stalo pietums. Ant stalo pagrindiniu patiekalu buvo karbobatas — "porkchap".

Baigiant pietauti pradėjus mums klegėti, reorgas vėl paklausė:

— Ar Lietuvoje turite tokių karbonatų?

— Ne, neturime, — visi į viešnią sužiūrome, — mūsiškiai karbonatai minkštesni ir sultingesni.

Reorgas tarsi nurijo musę. Kai pradėjom viešnią klausinėti daugiau ko, reorgas visą laiką tylėjo ir kai baigė pietauti, atsisveikino su visais ir išskubėjo kokiais tai neva reikalais.

— Bravo, Zosyte, užvažiavai kaip reikiant, — šeiminkas džiaugėsi, kaip viešnia reorgui per kelis kartus uždarė burną.

Likę vieni be reorgo, dar ilgai nesiskirstėm, šnekėjomės, klausėmės viešnios pasakojimų apie Lietuvą. Buvo įdomu protingo žmogaus klausytis su juo kalbėtis, dalintis mintimis.

Pradėjus lauke temti, atsisveikindamas pridėjau viešniai atnešti pasiskaityti "Vilni".

— Būsiu labai, labai dėkinga, drauge — ji mane pavadino draugu.

Tai buvo viena iš maloniausių šeštadienio popiečių, kokių retai man pasitaiko.

Skaitytojas

IŠVYKO Į FLORIDĄ

"Vilnies" ekspeditorė Antoinette Vaitkus sausio 29 dieną išvyko į Floridą aplankyti savo giminių, sugrįš vasario 12 dieną.

Jos giminės gyvena Ft. Lauderdale, Fla. Antoinette tikisi, kad nuvyks ir į St. Petersburgą aplankyti Lietuvių socialinį klubą — San Petersburgo pažangių lietuvių klubą.

Linkiu jai geriausios sėkmės, malonios viešnagės Floridoje.

Nellie

PRANEŠIMAS

CHICAGOS LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ VADOVYBĖ PRANEŠA, kad 1985 metų, metinis sklypų savininkų susirinkimas ivyks sekmadienį, kovo 10-tą dieną Amerikos Legiono Dariaus Girėno salėje, 4416 S. Western Ave., Chicago, Ill. Penkių direktorių baigiasi šešių metų kadencija. Sklypų savininkai turės proga juos perrinkti (jeigu jie to užsitarnavo) arba išrinkti naujus.

Anthony J. Powell

Vilnis, 1985 sausio 31

MIRĖ STANLEY WAYCHUNAS

Gruodžio 2 d. mirė ilgametis Cicero gyventojas Stanley Waychunas, sulaukęs 71 m. a. Laidotuvės buvo gruodžio 27 d. Iš Kulasik laidotuvių įstaigos nuvežtas į Woodlawn kapines, kur buvo sukremuotas.

Liūdi žmona, sūnus, dukros ir kiti giminės.

John Feiza

ST. PETERSBURG, FLA.

Sausio 5 d. įvyko Lietuvių Piliėčių klubo narių susirinkimas. Susirinkimą atidarė prezidentas Valis Bunkus, davė platų 12 metų veiklos raportą ir pakvietė naujai išrinktą prezidentą Stasį Kuzmicką vesti susirinkimą.

Buvo perskaitytas praeito susirinkimo protokolas. Protokolas ir kiti raportai priimti. Nutarta vasario 16 dieną paminėti klubo 12-kos metų sukaktį. Tą dieną visi nariai gavo pietus nemokamai.

Pavalgius pietus, žinių pranešėja Aldona Aleknieinė pranešė, kad turime daug turistų iš Kanados, New Yorko, Pensylvanijos, Massachusetts, New Jersey valstijų.

Po to vyko naujo prezidento įvesdinimas. Valis Bunkus pakvietė Stasį Kuzmicką ir jam perdavė Klubo dokumentus. Paskui pakvietė jo žmoną Valeriją, kuriai Bronė Vaitkienė prisegė gėlę. Publika sudainavo "Ilgiausių metų". Elena Janulytė pasakė prakalbėlę ir palinkėjo naujam prezidentui sėkmės vadovauti Klubui.

Prezidentas Stasys Kuzmickas padėkojo Valiui Bunkui ir publikai už linkėjimus. Choras sudainavo penkias dainas. Kuzmickas padėkojo choristams, mokytojui, gospadinėms ir publikai už atsilankymą.

DRAUGIJOS NARIŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 12 d. įvyko Lietuvių literatūros draugijos narių susirinkimas. Susirinkimą atidarė pirmininkas St. Kuzmickas. Jis pranešė, kad netekome nario Larry Strack ir paprašė tylos minute pagerbti mirusį. Protokolas buvo priimtas kaip skaitytas. Užrašų sekretorė Br. Vaitkienė davė platų metinį raportą. Finansų sekretorė Elena Šarkiuonienė irgi pateikė metinį raportą, išdėstininkas Juozas Vaitkus sutiko su finansų sekretorės raportu.

Vajininkai Mary Brennan ir Povilas Alekna pranešė, kad vajai eina gerai, tik nemalonu, kad netekome daug skaitytojų. Vieni miršta, kiti, susilpnėjęs dėl senatvės regėjimui, nebegali skaityti.

Pavalgius pietus, žinių pranešėja Aldona Aleknieinė pranešė, kad turime svečių iš Kanados, New Jersey, Pensylvanijos ir kitų valstijų. Šiuo metu sulaukiame vis daugiau turistų.

Antrą valandą po pietų pradėjome programą. Choras sudainavo šešias dainas, S. Kuzmickas tris.

Turėjome tris gimtadienius: John Yosis, John Paulionis ir Mary Colletta. Celebrantams sudainavome "Ilgiausių metų".

Pirmininkas padėkojo mokytojui Elenai Janulytei, choristams, gospadinėms, V. Kuzmickienei, S. Deraškai ir Helen Chaplikienei, visiems kitiems, prisidėjusiems darbu, taipgi ir publikai.

Po programos vyko šokiai ir pokalbiai.

S. K.

MIRĖ IR PALAIDOTA VERA J. ŽILINSKIENĖ

Po ilgos ligos bei susižeidimo mirė Vera J. Žilinskienė šių metų sausio 10 dieną. Velionė buvo gimusi 1892 m. sausio 17 d. Lietuvoje, Panevėžio rajone, Troškūnų apylinkėje. Į šią šalį atvyko prieš Pirmąjį pasaulinį karą. Labai mėgo dainas, tai dainavo pažangių lietuvių choruose. Ypatingai ilgą laiką dainavo LKM chore.

Sukūrė šeimos židinį su Julium S. Žilinsku, iš profesijus vaistininku. Išaugino vienturtį sūnų Julijų R. Mirus jos mylimam vyrui, sūnus dar buvo mokyklinio amžiaus motina rūpinosi sūnų išmoksinti. Gal už tai sūnus ir taip rūpinosi motinai sergant, o mirus tinkamai palaidojo.

Laidotuvės buvo sausio 14 d. Nežiūrint, kad pasitaikė šaltas oras, o be to buvo pašarvota tolakai nuo Chicago, Palos Heights, Ill. Sheety koplyčioje, vistiek žmonių prisirinko nemažai. Karstą supo gausa gėlių vainikų ir puokščių. Daug buvo sūnaus asmenių draugų. Kadangi sūnus dirba policijoje, tai nemažai bendradarbių buvo iš policijos.

Koplyčioje dviasiškis atlaikė gedulo apeigas, 1:30 val. po pietų buvo nulydėta į Lietuvų Tautines kapines ir palaidota. Lydėjo 12 automašinių palydovais. Po apeigų kapinėse laidotuvių direktorius padėkojo dalyviams ir sūnaus vardu pakvietė visus laidotuvių dalyvius į Marlen's Landmark restoraną, kur buvo pavaišinti ir tuo būdu padėkota už suteiktas paslaugas.

Taip buvo baigta velionės Veros paskutinė kelionė. Lai jai bus lengva šios šalies žemelė.

Laidotuvių Dalyvė

DRG. E. DROBIENĖ ĮVYKDE PAŽADĄ

Prieš tūla laiką drg. Emilija Drobieinė paskambino iš St. Petersburg, Fla. ir apgailestavo, kad gyvendama toli nuo Chicago, negali dalyvauti Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos susirinkimuose bei renginiuose. Ji jaučia, kad gyvendama Chicagoje, daug yra įdėjusi rūpestingo darbo ir energijos šios draugijos veikime. Matydama, kad minėta draugija gražiai dirba laikraščio "Vilnies" vajuje ir šiaip remia pažangų judėjimą, Emilija paprašė, kad jos vardu būtų pavaišintos draugijos narės laike gruodžio mėnesio susirinkimo, nes ji gruodžio 3 d. atžymėjo savo 90-tąjį gimtadienį.

Kultūrietės jos prašymą patenkinu ir gražiai pasivaišino ir kartu palinkėjo jai sveiko ir darbingo amžiaus.

Sausio 5 d. draugijos sekretorė gavo laišką nuo drg. E. Drobieinės ir jame \$90 pinigine perlaidą. Piniagai paskirstomi taip: \$45 už "Vilnies" 3 prenumeratas Tarybų Lietuvoje, kurias ji apmoka per eilę metų, taipgi už savo prenumeratą ir dukros, tad viso \$65 už penkias prenumeratas ir \$25 Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijai už padarytas išlaidas laike pasivaišino.

Nuoširdus ir didelis dėkui mielai Emilijai už ištesėjimą gražaus pažado ir parėmimą minėtos draugijos darbu.

Būtų gražu, kad ir kitos draugės, kurios apsigyveno toliau nuo Chicago, bet tebėra minėtos draugijos narės tai padarytų.

Sekr. J. M-nė

Kaip eina "Vilnies" vaju

[Nuo sausio 2-os ligi 10-os]

Šį kartą verta pažymėti, kad gauta keturi nauji skaitytojai. Gavo: Julia Marazienė tris ir per raštinę gautas vienas. Neskaitant J. Marazienės, geriausiai pasistūmėjo St. Masytė — 400 punktų. Kitos vajininkės atnaujino po vieną, du skaitytojus. Vadinasi, tose kolonijose vaju darbu dirva baigia išsekti. Per raštinę šį kartą punktų padaugėjo — 340. Reiškia, su atsinaujusiais per raštinę skaitytojais, vajininkės dar nebuvo paspėjusios pasimatyti.

Vajininkės išsirikiavo taip:

JULIA MARAZAS—ALMK Drg.	2580
MARY BRENNAN—St. Petersburg, Fla.	1920
ST. MASYTĖ—Detroit, Mich.	1500
VIOLET TRASK-TARASKIENE—San Francisco, Cal.	740
ALVINA STRICH—Kenosha, Wis.	360
ELIZABETH REPSHIS—Dorchester, Ma.	120
OFFICE	2040

APKALBĖTI "VILNIES" REIKALAI

Gruodžio 28 d. įvyko "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos, administracijos ir redakcijos bendras posėdis. Posėdį atidarė ir tvarką vedė direktijos pirmininkė Estelle Bogdan.

Sekretorė perskaitė protokolą, kuris buvo priimtas kaip skaitytas.

Finansinį raportą davė Julius Urbikas. Jis žymojo, kad einant skaitytojų vaju ir sukėlimui pinigų vaju, dalykai stovi pakenčiamai. Administracijos raportą davė Nellie DeSchaaf. Ji žymėjo, kad administracijoje viskas tvarkoje. Taipgi redakcijos raporte skambėjo kad viskas tvarkoje.

Plačiau buvo padiskutuota būsimu jubiliejinio albumo bei koncerto ir suvažiavimo reikalai. Pasirodo, kad koncertui bilietai jau pagaminti ir bus galima pradėti platinti. Taipgi pažymėta, kad tikimasi sulaukti svečių dainininkų iš T. Lietuvos.

Pranešta, kad velionio Juozo Budrio antkapyje nėra įmušta mirimos datos. Palikta drg. J. Marazienei tą reikalą sutvarkyti.

Baigus posėdį, turėta draugiškas pasivaišinimas Naujųjų Metų išvakarių proga.

Visi dalyviai skirstėsi geroje nuotaikoje apie 3 val. po pietų.

Sekr. J. M-nė

Tarp mūsų

— Prenumeratams atnaujinti vaju baigsis sausio 31 dieną. Raginu skaitytojus pasižiūrėti į adresą. Jeigu jūs adrese pažymėta 3/84, vadinasi prenumerata išsiųsta 1984 metų kovo mėnesį. Pirmą skaitlinė rodo mėnesį, o antra metus.

— Organizuojame net dvi laikraščio skaitytojų turistines grupes į Lietuvą. Pirmą grupę iš Chicago išvyks birželio 3 d., antra grupė išvyks liepos 14, abi grupės Lietuvoje viesės po 10 dienų. Kurie galvoja vykti, skubėkite užsiregistruoti, kad neįvyktų nemalonumų kaip pernai įvyko, vėliau užsiregistruojusiems nebebuvo vietos.

— Mary Kirstukienės duktė paskambino, kad jos motina sausio 2 d. krisdama nuo laiptų susilaužė kairiąją ranką. Skubiai buvo nugabenta į Edward's ligoninę. Naperville Manome, kai ši žinia pasieks skaitytojus, Mary bus grįžusi jau iš ligoninės. Užuojautos laiškai patartina siųsti šiuo adresu: Mary Kirstukas, 24 West 475 Wellington St., Naperville, Ill. 60540. Dėl daugiau informacijų galima paskambinti jos dukrai Jean po pietų į jos darbovietę. Telefonas 332-0800.

— Julija Marazienė ruošiasi vykti į Lietuvą "Tėviškės" draugijos kvietimu, bet dar neapsisprendus kada vyks. Anksčiau vykti trukdo jai "Vilnies" jubiliejinis banketas, kuris vyks birželio 9 d. Greičiausia apsispręs vykti liepos mėnesį, kai bus Vilniuje Dainų šventė.

— Džiugu pranešti, nors sanpetersburgietė "Vilnies" vajininkė M. Rennan naujokė, bet dirba kaip patyrus vajininkė. Tenka priminti, kad Brennan yra Amerikoje gimusi ir augusi lietuvaite. Chicagoiečių taktininkų "Vilnis" turi nedaug. Tačiau M. Brennan yra viena jų.

— Rašant šiuos žodžius, per Chicago praužė sniego pūga. Vadinasi, prasidėjo tikra žiema. Pagalvojus apie draugus, gyvenančius šiltuose kraštuose, laimingi jie, kad nereikia braidyti po sniegą.

— "Vilnies" jubiliejiniam banketui jau yra užsakyti trys stalai po 10 žmonių. Užsakė: Stefaniya Masytė, J. Pateckas ir S. J. Jokubka.

Nellie

CICERO ŽINIOS

Vėl pateko į bėdą

Cicerietis Jonas Jocius, 5123 W. 21 St., nuėjo į Bohan Currency Exchange, 5601 Cermak Road ir norėjo iškeisti net 4 čekis po \$300. Be to, jis atėmė iš Judy Ainsworth \$200 ir dar ją apmušė. Policija areštavo Jocių ir pasirodo, kad jis jau buvo išleistas iš kalėjimo pataisai. Po to areštuotas, ir jei norės iki teismo būti laisvas, turi užstatyti \$115.000!

NEATSARGIAI VAIRAVO

Antanas Satas sulaikytas už neatsargų vairavimą. Jis bevairuodamas nesustojo prie raudonos šviesos ir įvažiavo į Frank Anleloni vairuojamą automašiną. Satui teko stoti į teismą už neatsargų vairavimą ir sužalojimą kitos automašinos.

NESURANDA NUKENTĖJUSIŲ

Gruodžio 18 d., 4:30 val. vak. įvyko dviejų automašinių susidūrimas. Kaltinamas Vincent Sillo, 19 m. a., už neatsargų vairavimą. Nukentėjo Andrius ir Zuzana Juškevičius. Bet einant tardymui, MacNeal pareigūnai nesuranda nukentėjusių. Ar bus nubaustas Sillo už neatsargų vairavimą, dar nežinoma.

• • •

Dr. Fred V. Kaunas atžymėjo savo tarnybos 25 metus ir už atlikimą rūpestingai savo pareigų Illinois Academy of Family Physicians buvo apdovanotas segute ir palto atlağa, kaspinu ir tinkamu atsižymėjimo lakstu.

John Feiza

**LAIKAS PAGALVOTI APIE
"VILNIES" JUBILIEJŲ**

Visi "Vilnies" skaitytojai žino, kad šiais metais ruošiamės atžymėti mūsų brangaus laikraščio 65 metų gyvavimo jubiliejų. Tam reikalui bus išleistas jubiliejinis albumas, kur bus nušviesta Amerikos pažangių lietuvių veikla.

Norint tą svarbią sukaktį tinkamai atžymėti, tai kiekvienas iš mūsų turėtume statyti sau klausimą, ką mes šiuo laiku atlikome? Vienas iš pačių svarbiausių darbų, tai kiek mes gavome naujų skaitytojų. Visi žinome, kad senoji lietuvių išeivių karta iškeliauja į amžiną poilsį, bet kur jos atžalynas? Prisimename, kad prieš apie virš 40 metų turėjome vaikučių mokyklėles, mokinome jaunąjį atžalyną lietuvių kalbos. Nemažai jų pusėtinai gerai pramoko tos kalbos ir rašybos, tai kodėl dabar nesistengiame jiems užrašyti laikraštį "Vilnis", kad žinotų, kas vyksta tarp pažangių lietuvių šioje šalyje, taipgi jų tėvų žemėje, Tarybų Lietuvoje. Nemažai jų jau buvo nuvykę ten ir susižavėjo ta šalimi, kur glūdi jų šaknis.

Mieli vajininkai, ar pagalvojote, kad turime tuo reikalu susirūpinti ir stengtis užprenumeruoti laikraštį "Vilnis" buvusiam mūsų jaunimui

dabar jau sulaukusiems gražaus amžiaus ir tapusiems patiems seneliams bei močiutėms. Pasitarkime su jais ir pamatysime, kad nemažai atsiras tokių, kurie taps "Vilnies" skaitytojais.

Laukdami jubiliejaus įrodykime, kad "Vilnies" ateitis dar gali būti ilgam užtikrinta. Bet kad tas būtų įgyvendinta, turime visi stoti į tą svarbų ir didelį darbą ir bent po vieną gauti naują skaitytoją.

Sena vajininkė

**MARY MONTVILIENĖ
SLAUGYMO NAMUOSE**

Sužinojęs, kad Mary Montvilienė slaugymo namuose, gruodžio 20 d. nuvykau į Oakbrook Nursing Home, 2013 Midweat Rd., Oakbrook, Ill. 60521, jos aplankyti. Vykome kartu su Mary brolio žmona Mildred Mikolainis ir jos drauge. Ligonė buvo labai patenkinta mūsų vizitu ir matomai ji jau tėtė ir jau laukė svečių. Ji mus pažino, bet nepasakė pavardžių...

Ligonė gana daug nustojusio svorio. Ji sėdėjo kėdėje ant ratukų, nes negali vaikščioti. Labai rūpestingai kalbėjo apie LDS. Matomai prisiminė, nes daug metų ėjo LDS 53 kuopos finansų sekretorės pareigas. Be to, ji įteikė man \$1 ir prašė užmokėti duokles į Ex Mainierių klubą už 1985 metus. Jos prašymą išpildžiau ir mokesčių jau įteikiau sekretorei J. M.

Turėdamas laiko, pavežiojau ligonę po erdvas slaugymo namų patalpas.

Mary brolienė sako, kad jei ji tik galėtų pavaikščioti nors ramsčių pagalba, tuojaus ją vežtų į namus. Ligonė prašė, kad laikraštis "Vilnis" būtų siunčiamas į 1839 So. 56th Ct., Cicero, Ill. 60650.

Ligonės kambaryje matėsi visa eilė atvirukų nuo draugų, kurie linki greito ir sėkmingo pasveikimo, būtent: F. Jordan, M. Wassil, A. ir V. Urbikas, M. ir J. Urbikas, Nellie DeSchaaf ir eilės kitų.

Linkiu mielai drg. Mary Montvilas, kad 1985 m. atneštų sveikatą ir galėtų grįžti į namus, ko ji taip pageidauja.

John Feiza

**NUOŠIRDŪS LINKĖJIMAI
IŠ LIETUVOS**

Chicagiečiai dar nepamiršo malonaus svečio, chorų vadovo Jono Povilonio, kuris viešėjo Chicagoje pas savo tetą A. Vaitkienę ir jos šeimą ir dėdę A. Povilonį. Svečias beviešėdamas dalyvavo eilėje surengtų renginių ir žaviai padainavo gražių lietuviškų dainų. Smagu pasakyti, kad jis nepamiršo chicagiečių ir Naujųjų metų proga sveikina mus, būtent:

"Gerbiami vilniečiai,

Laimingų, džiaugsmingų, o ypač sveikatos metų Jums mieliems ir neužmirštamiems linki Jumis prieš du metus dainavęs Jonas Pavilonis. Alytaus chorų vadovas.

**J. Pavilonis
Alytus**

GRAŽŪS LINKĖJIMAI

Vilnietė J. Marazienė gavo gražius linkėjimus nuo San Leandro, Cal., pažangių lietuvių:

"Miela Julija,

nors pavėluotai sveikiname gimtadienio progą. Linkime laimės, sveikatos ir gerbūvio ateinančiais 1985 metais.

**Ksavera, M. Baltrulionytė,
Margaret Mozūraitis,
Cannie Mugenis,
Violet Taraškienė, Telda V. King,
Ray Machulis."**

**F. IR G. MIKUŽIAI
ATOSTOGAUJA FLORIDOJE**

Teko nugirsti, kad dainininkė Geraldina Mikužienė ir jos vyras Frank išvyko į saulėtą Floridą praleisti žiemos šventės ir ten sutikti 1985 metus. Greičiausia jie svečiuosis pas Geraldinos motiną ir patėvi, kurie pastoviai yra apsigyvenę Floridoje.

Kaip ilgai Mikužiai svečiuosis Floridoje, neteko sužinoti. Linkėtina jiems nuotaikingų ir malonių atostogų.

J. U.

MIRĖ

Vera J. Žilinskienė

1985 metais sausio 10 d. mirė Vera J. Žilinskienė-Klimavičiūtė, sulaukusi 93 m. a. Gimė Lietuvoje, Panevėžio rajone, Troškūnų apylinkėje. Į šią šalį atvyko prieš pirmą pasaulinį karą.

Buvo narė Lietuvių Ex Mainierių Draugiško klubo, SLA Moterų 134 Kp., taipgi per ilgus metus priklausė prie Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos. Dalyvavo pažangių lietuvių organizacijų renginiuose.

Paliko giliame nuliūdime vienturtį mylimą sūnų Julijų, R. Žilinską ir gimines T. Lietuvoje. Šioje šalyje daug kilnios idėjos draugų-draugių.

Buvo pašarvota Sheehy koplyčioje, 7020 W. 127 St., Palos Heights, Ill. Palaidota sausio 14 d., Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Nuliūdęs sūnus **JULIUS ŽILINSKAS**
Ilgų metų draugė **ALBERTINA JENKINS**

OAK FOREST, ILL.

MIRUS

Robert E. Bordner

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Elenutei, sūnui Robert, švogeriai Charles Pažarskis ir jo žmonai Lillian bei kitiems giminėms ir draugams. Žinokit, kad ir aš liūdžiu sykiu su jumis.

**ANTANINA BUTKIS
La Grange, Ill.**

OAK FOREST, ILL.

MIRUS

Robert E. Bordner

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Elenutei, sūnui Robert, švogeriai Charles Pažarskis ir jo žmonai Lillian bei kitiems giminėms ir draugams. Žinokit, kad ir aš liūdžiu sykiu su jumis.

**JULIA ANDRULIS
St. Petersburg, Fla.**

OAK FOREST, ILL.

MIRUS

Robert E. Bordner

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Elenutei, sūnui Robert, švogeriai Charles Pažarskis ir jo žmonai Lillian bei kitiems giminėms ir draugams. Žinokit, kad ir mes liūdim sykiu su jumis.

**JOHN PATECKAS
LINDA PATECKAS, dukte**

MIRUS

VERAI J. ŽILINSKIENEI

Reiškiame gilią užuojautą velionės sūnui Julijui R. Žilinskui, velionės ilgų metų gerai draugei Albertinai Jakienei-Jenkins, giminėms Lietuvoje, draugėms ir draugams šioje šalyje. Mes kartu liūdime netekę kilnios idėjos draugės.

John Feiza
Anna ir S. J. Jokubka
Jonas Pateckas
J. Marazienė
Aldona Žekas
Charles Zakas

Helen Trusk
Antanas Litvinas
Mr. & Mrs. Prūsis
E. Jordan
F. Jordan
M. Wassel

L. ir N. De Schaaf

MIRUS

Vera J. Žilinskienei

Reiškiame gilią užuojautą velionės sūnui Julijui R. Žilinskui, velionės mylimai ilgų metų draugei Albertinai Jakienei-Jenkins, giminėms ir draugams bei draugėms. Žinokite, kad ir mes liūdime netekus ilgų metų draugės:

**HELEN TRUSK
IDA ir CHARLES MATEKŪNAS ir šeima
ALDONA ir CHARLES ŽEKAS ir šeima**